

The Holy See

Pāvests Pāvils VI

Apustuliskais pamudinājums

EVANGELII NUNTIANDI

par evaņģelizāciju mūsdienu pasaulē

bīskapiem, priesteriem

un visas katoliskās Baznīcas ticīgajiem

Godātie brāļi un dārgie dēli,

sveicu jūs un sūtu savu apustulisko svētību!

IEVADS

ĪPAŠAIS UZDEVUMS – VEIKT EVAŅĢELIZĀCIJU

1. Sludināt Evaņģēliju mūsdienu cilvēkiem, kas ir cerību pilni, bet kurus vienlaikus māc arī nemiers un bailes, – tas, bez šaubām, nozīmē kalpot ne tikai kristiešu kopienai, bet arī visai cilvēcei. Pienākums stiprināt brāļus – pienākums, kuru līdz ar Pētera pēcteča amatu [\[1\]](#) esam saņēmuši no Kunga un kas ir mūsu “ikdienas rūpes” [\[2\]](#), dzīves un darbības programma, kā arī mūsu pontifikāta pamatzdevums, mums šķiet jo cildenāks un nepieciešamāks tāpēc, ka saistās ar mūsu brāļu iedrošināšanu evaņģelizācijas darbā, lai šajos laikos, kad valda neskaidrība un sajukums, viņi šo uzdevumu veiktu ar aizvien lielāku mīlestību, dedzību un prieku.

SAISTĪBĀ AR TRIM NOTIKUMIEM

2. Tieši to mēs vēlamies darīt šobrīd, Svētā gada noslēgumā, kura laikā Baznīca, “tiecoties sludināt Evaņģēliju visiem cilvēkiem” [3], nevēlējās neko citu kā vien izpildīt savu uzdevumu – būt par Jēzus Kristus Labās Vēsts sludinātāju, pamatojoties uz divām būtiskām pavēlēm: “ietērpieties jaunā cilvēkā” [4] un “izlīgstiet ar Dievu” [5].

Mēs to vēlamies darīt saistībā ar desmito gadadienu, kas aprit, kopš savu darbu beidza Vatikāna II koncils, kura mērķus var apkopot vienā vienīgā: rūpēties par to, lai 20. gadsimta Baznīca būtu arvien piemērotāka Evaņģēlija sludināšanai 20. gadsimta cilvēkiem.

Mēs to vēlamies darīt tagad, kad ir apritējis gads kopš Bīskapu sinodes trešās vispārējās sanāksmes, kura, kā zināms, bija veltīta evaņģelizācijas jautājumiem, – un jo īpaši tāpēc, ka to mums lūdza Sinodes tēvi. Proti, šīs neaizmirstamās sanāksmes noslēgumā viņi nolēma lielā pašāvērtībā un vienkāršībā nodot sava darba augļus vispārējās Baznīcas gana rokās, apliecinot, ka gaida no Romas bīskapa jaunu impulsu, kas spētu rosināt Baznīcā, kura vēl dziļāk būtu iesakņojusies Vasarsvētku nemirstīgajā spēkā un varā, jaunus evaņģelizācijas laikus [6].

PONTIFIKĀTA LAIKĀ BIEŽI UZSVĒRTS JAUTĀJUMS

3. Mēs šī evaņģelizācijas jautājuma nozīmību daudzkārt esam uzsvēruši jau krietnu laiku pirms Sinodes. 1973. gada 22. jūnijā, uzrunājot Kardinālu kolēģiju, mēs teicām: “Situācija, kas valda sabiedrībā, mums visiem uzliek pienākumu pārskatīt metodes un censties izmantot visas iespējas, lai pēfītu, kā sludināt kristīgo vēsti mūsdienu cilvēkam. Jo tikai kristīgajā vēstī viņš var rast atbildes uz saviem jautājumiem un arī smelties spēku cilvēciskās solidaritātes īstenošanai.” [7] Un mēs piebīdām – lai mēs spētu pienācīgi atbildēt uz prasībām, kuras Koncils mums izvirzījis, ir absolūti nepieciešams apzināties ticības mantojumu, ko Baznīcai ir pienākums saglabāt pilnībā neskartu, kā arī nodot to mūsdienu cilvēkiem pēc iespējas saprotamākā un pārlicinošākā veidā.

1974. GADA SINODES NOTEIKTAJĀ VIRZIENĀ

4. Evaņģelizācijas centrā ir šī uzticība Labajai Vēstij, kurai mēs kalpojam, un cilvēkiem, kuriem mums tā ir jānodod neskarta un dzīva. Ar to saistīti trīs ļoti nopietni jautājumi, pie kuriem 1974. gada Sinode nemiņīgi atgriezās:

Kas mūsdienās ir noticis ar Labajā Vēstī apslēpto spēku, kurš spēj dziļi ietekmēt cilvēka sirdsapziņu?

Cik daudz un kā šis Evaņģēlija spēks spēj patiesi pārveidot šī gadsimta cilvēku?

Kādas metodes, sludinot Evaņģēliju, ir jāizmanto, lai tā spēks varētu īstenoties?

Ar šiem jautājumiem precīzi tiek formulēts pamatjautājums, kura risinājumu Baznīca šodien meklē un kuru var izteikt šādi: vai pēc Koncila, kā arī pateicoties Koncilam, kas šajos vēstures griežos tai ir bijis Dieva laiks, Baznīca sevi uzskata vai arī neuzskata par labāk sagatavotu sludināt Evaņģēliju, iesējot to cilvēka sirdī ar pārliecību, gara brīvībā un iedarbīgi?

AICINĀJUMS UZ PĀRDOMĀM

5. Mēs visi zinām, ka uz šo jautājumu nekavējoties ir jāsniedz atklāta, pazemīga un drosmīga atbilde un attiecīgi jārikojas.

“Rūpēdamies par visām Baznīcām”, [8] mēs vēlamies palīdzēt mūsu brāļiem un dēliem atbildēt uz šiem jautājumiem. Lai mūsu vārdi, kas pauž pārdomas, kuras sakņojas Sinodes bagātībā, proti, pārdomas par evaņģelizāciju, uz līdzīgām pārdomām aicina visu Baznīcā sapulcēto Dieva tautu un ir jauns impulss visiem, bet jo īpaši tiem, “kuri sludina un māca” [9], lai ikviens no viņiem būtu “patiesības vārda uzticīgs glabātājs” [10] un veiktu Evaņģēlija sludinātāja darbu, nevainojami izpildot savu kalpojumu.

Šāds Apustuliskais pamudinājums mums šķiet ļoti svarīgs, jo Baznīcai Evaņģēlija vēsts sludināšana nav uzdevums, kuru tā var veikt vai neveikt, – tas ir pienākums, kas tai uzlikts ar Kunga Jēzus pavēli, lai cilvēki varētu ieticēt un tikt pestīti. Jā, šī vēsts ir absolūti nepieciešama. Tā ir unikāla. Neaizstājama. Tā nepieļauj ne vienaldzību, ne sinkrētismu, ne pielāgošanos. Jo runa ir par cilvēku pestīšanu. Evaņģēlijs atspoguļo dievišķās Atklāsmes skaistumu. Tas ietver gudrību, kas nav no šīs pasaules. Evaņģēlijs pats par sevi spēj modināt ticību, ticību, kuras pamatā ir Dieva spēks [11]. Evaņģēlijs ir Patiesība. Evaņģēlijs ir tā vērts, lai apustulis tam veltītu visu savu laiku un visus savus spēkus un, ja ir nepieciešams, upurētu par to savu dzīvību.

1. NO EVAŅĢELIZĒTĀJA KRISTUS LĪDZ BAZNĪCAI, KURA EVAŅĢELIZĒ

JĒZUS LIECĪBA UN MISIJA

6. Liecībai, kuru par sevi dod Kristus un kuru savā evaņģēlijā iekļāvis svētais Lūkass – “man ir jāsludina Dieva vārds” [12] –, bez šaubām, ir liela nozīme, jo tajā sniegts visas Jēzus misijas kopsavilkums: “Jo tāpēc es esmu sūtīts.” [13] Šie vārdi savu pilnīgo nozīmi iegūst tad, ja tie tiek saistīti ar iepriekšējiem pantiem, kuros Kristus uz sevi attiecina pravieša Isaja vārdus: “Kunga Gars ir pār mani; Viņš mani ir svaidījis sludināt nabagiem prieka vēsti.” [14]

Ejot no pilsētas uz pilsētu, sludināt ļaudīm, vispirms jau visnabadzīgākajiem, kas bieži vien ir arī visatvērtākie, priecīgo vēsti par to, ka Dieva solījumi un Viņa piedāvātā derība ir piepildījusies – tāds ir uzdevums, kura izpildīšanai, kā pasludina Jēzus, Viņu ir sūtījis Tēvs. Un visi Kristus noslēpuma aspekti – jau pati iemiesošanās, Viņa darītie brīnumi, mācīšana, apustuļu izraudzīšanās, divpadsmit apustuļu sūtīšana, krusts un augšāmcelšanās, Viņa pastāvīgā klātbūtne savējo vidū – ir Viņa veiktās evaņģelizācijas elementi.

JĒZUS – PIRMAIS EVAŅĢELIZĒTĀJS

7. Sinodes laikā bīskapi bieži atgādināja patiesību, ka pats Jēzus, Dieva Evaņģēlijs [15], bija pirmais un izcilākais evaņģelizētājs. Tāds Viņš bija līdz galam, līdz pilnībai un līdz pat savas zemes dzīves upurim.

Evaņģelizēt – kā šo pavēli izprata Kristus? Protams, nav viegli, sniedzot pilnīgu kopainu, paskaidrot, kā Kristus izprata evaņģelizācijas nozīmi, tās saturu un veidus un kā Viņš to īstenoja. No otras puses, mēģinājumi gūt šādu kopainu nekad nebeigsies. Tāpēc atgādināsim dažus galvenos aspektus.

DIEVA VALSTĪBAS SLUDINĀŠANA

8. Kristus, veicot evaņģelizāciju, vispirms sludināja Valstību, Dieva valstību, kura ir tik nozīmīga, ka viss cits salīdzinājumā ar to ir “pārējais”, kas “tiks jums dots klāt” [16]. Tāpēc tikai Dieva valstība ir kaut kas absolūts, kas visu citu padara relatīvu. Kungs vēlējās daudzus un dažādos veidos aprakstīt laimi piederēt Dieva valstībai – paradoksālo laimi, kas dzimst no lietām, kuras pasaule atmet [17], – un Valstības prasības, tās “*Magna Harta*” [18], Valstības sludinātājus [19], tās noslēpumus [20], tās bērņus [21], modrību un uzticību, kas tiek pieprasītas no ikviena, kurš gaida Viņa otrreizējo atnākšanu [22].

PESTĪŠANAS VĒSTS, KAS DARA BRĪVU

9. Kā Labās Vēsts būtību un tās galveno saturu Kristus sludina pestīšanu, šo lielo Dieva dāvanu, kas nav tikai atbrīvošana no visa, kas cilvēku nospiež, bet pirmām kārtām ir atbrīvošana no grēka un no ļaunā; tā saistās ar prieku pazīt Dievu un būt Viņa pazītiem, Viņu redzēt un paļauties uz Viņu. Tas viss iesākas jau Jēzus dzīves laikā, līdz visbeidzot tika pabeigts, Viņam nomirstot uz krusta un augšāmceļoties. Tomēr tam pacietīgi jāturpinās vēstures gaitā, lai pilnībā īstenotos Kristus otrreizējās atnākšanas dienā; šo dienu nezina neviens cits kā tikai Tēvs [23].

PAR KRUSTĀ SIŠANAS CENU

10. Šo Valstību un pestīšanu, kas ir Jēzus Kristus veiktās evaņģelizācijas pamatjēdzieni, ikviens cilvēks var saņemt kā žēlastību un žēlsirdību, un tajā pašā laikā Valstība un pestīšana ikvienam ir jāiegūst ar spēku – jo, tās iegūst tie, kas lieto spēku [24], teicis Kungs – ar pūlēm un ciešanām, ar dzīvi pēc Evaņģēlija principiem, ar sevis aizliegšanu un krustu, dzīvojot Kalna svētību garā. Taču pirmām kārtām ikviens tās iegūst, iekšēji pilnībā izmainoties, ko Evaņģēlijs apzīmē ar vārdu “*metanoia*”, tas ir, ar radikālu atgriešanos, dziļu prāta un sirds pārveidi [25].

NENOGURSTOŠA SLUDINĀŠANA

11. Dieva valstības sludināšanu Kristus īstenoja, nenogurstoši sludinot vārdu, kuram nebija līdzīga: “Kas tas ir? Jauna mācība ar spēku” [26]; “Un visi Viņam piekrita un brīnījās par Viņa žēlastības vārdiem, kas nāca no Viņa mutes” [27]; “Nekad cilvēks tā nav runājis” [28]. Kristus vārdi atklāj Dieva noslēpumu, Viņa nodomu un apsolījumu, tāpēc tie pārveido cilvēka sirdi un likteni.

AR EVAŅĢĒLISKAJĀM ZĪMĒM

12. Kristus sludināja Valsību, izmantojot neskaitāmas zīmes, kas radīja izbrīnu ļaudīs un vienlaikus tos piesaistīja, modinot vēlmi Viņu redzēt, klausīties Viņā un ļaut, lai Viņš tos pārveido: slimie kļuva veseli, ūdens pārvērtās par vīnu, maize tika pavairota, mirušie atdzīvojās. No visām šīm zīmēm vienai Jēzus piešķīra īpašu nozīmi: mazie un nabadzīgie pieņēma Evaņģēliju, kļuva par Viņa mācekļiem, “Viņa vārdā” apvienojās lielā kopienā, kuru veidoja tie, kas Viņam ticēja. Jo šis Jēzus, kas apliecina: “Man ir jāsludina Dieva valstība,” [29] – ir tas pats Jēzus, par kuru evaņģēlists Jānis teicis, ka Viņš ir nācis pasaulē un miris tādēļ, lai “izklīdinātos Dieva bērnus sapulcinātu kopā” [30]. Tādējādi Viņš pabeidza Atklāsmi, piepildot to un apstiprinot ar savas dzīves liecību, ar saviem vārdiem un darbiem, zīmēm un brīnumiem, bet vispilnīgāk – ar savu nāvi, augšāmcelšanos un Patiesības Gara nosūtīšanu [31].

EVAŅĢELIZĒTA UN EVAŅĢELIZĒJOŠA KOPIENA

13. Tie, kuri patiesi pieņem Labo Vēsti, tieši šīs pieņemšanas un kopējās ticības spēkā pulcējas Jēzus vārdā, lai kopīgi meklētu Valstību, to celtu un īstenotu savā dzīvē. Un tā tie veido kopienu, kas pati eevanģelizē. Apustuļiem dotā pavēle “ejiet un sludiniet Evanģēliju” attiecas uz visiem kristiešiem, kaut arī atšķirīgā veidā. Šī iemesla dēļ Pēteris viņus sauca par “iegūtiem ļaudīm, lai paustu Tā varenos darbus” [32], tos brīnumdarbus, par kuriem katrs ticīgais varēja dzirdēt savā valodā [33]. Visbeidzot, Labā Vēsts par Valstību, kas tuvojas un ir jau aizsākusies, attiecas uz visiem cilvēkiem visos laikos. Tātad tie, kas šo vēsti ir pieņēmuši un tās spēkā pulcējas pestīšanas kopienā, spēj to nodot tālāk un izplatīt, un tas ir viņu pienākums.

VEIKT EVAŅĢELIZĀCIJU – BAZNĪCAI RAKSTURĪGS AICINĀJUMS

14. Baznīca to zina. Tā apzinās, ka Pestītāja vārdi “man ir jāsludina Dieva Valstība” [34] visā patiesībā attiecas uz Baznīcu. Tā labprāt kopā ar svēto Pāvilu atkārtoti: “Jo, kad es sludinu Evanģēliju, tas nav man par godu, bet tas man nepieciešami jādara. Bēdas man, ja es nesludinātu Evanģēliju!” [35] 1974. gada oktobrī Bīskapu sinodes vispārējās sanāksmes noslēgumā mēs ar lielu prieku un sajūsmu klausījāmies šos brīnišķīgos vārdus: “Mēs vēlamies vēlreiz apstiprināt, ka uzdevums veikt visu cilvēku evanģelizāciju ir galvenais Baznīcas misijas aspekts,” [36] – uzdevums un misija, kuras īstenošanu mūsdienu sabiedrībā notiekošās plašās un dziļās pārmaiņas dara jo neatliekamāku. Patiešām, evanģelizācija ir Baznīcai raksturīga žēlastība un aicinājums, tās dziļākā identitāte. Baznīca pastāv, lai evanģelizētu, tas ir, lai sludinātu un mācītu, lai būtu par kanālu žēlastībai, kas tiek dāvāta, lai samierinātu grēciniekus ar Dievu, un, visbeidzot, lai nemiīgi darītu klātesošu Kristus upuri, svinot Svēto Misi, kas ir Viņa nāves un godpilnās augšāmcelšanās piemiņa.

SAIKNE STARP BAZNĪCU UN EVAŅĢELIZĀCIJU

15. Lasot Jaunajā Derībā par Baznīcas pirmsākumiem un soli pa solim izsekojot tās attīstību, dzīves un darbības veidam, nevar neievērot, ka Baznīca savā dziļākajā būtībā ir saistīta ar evanģelizāciju:

- Baznīca dzimst Jēzus un divpadsmit apustuļu veiktās evanģelizācijas rezultātā; tā ir dabisks, gribēts, vistiešākais un redzamākais auglis, ko nesusi šī darbība: “Ejiet un māciet visas tautas.” [37] Jo tie, kas “pieņēma viņa mācību, tika kristīti; un tajā dienā pievienojās ap trīs tūkstošiem dvēseļu ... Bet Kungs ik dienas pievienoja viņiem tos, kam vajadzēja kļūt pestītiem” [38].

- Dzimusi šīs misijas rezultātā, Baznīca savukārt pati ir Jēzus sūfita. Godības Kungs ir atgriezies pie Tēva, bet Baznīca paliek pasaulē. Tā ir kā aizklāta, bet vienlaikus spilgta zīme Jēzus klātbūtnei jaunā veidā, Viņa aiziešanai un palikšanai. Baznīca to papildina laikā un turpina. Taču vispirms tā ir aicināta turpināt Viņa misiju un evanģelizācijas darbu [39]. Kristiešu kopiena nekad nenoslēdzas sevī. Tās iekšējā dzīve – lūgšanu dzīve, Dieva Vārda un apustuļu mācības klausīšanās, tuvākmīlestības darbi, maizes

laušana [40] – savu pilnīgo nozīmi iegūst tikai tad, kad kļūst par liecību, kad izraisa apbrīnu un atgriešanos, kad sludina un dara zināmu Labo Vēsti. Tādējādi visa Baznīca saņem uzdevumu evaņģelizēt, un ikviena paveiktais ir svarīgs visai kopienai.

- Baznīca veic evaņģelizāciju, taču tā šo darbu sāk, vispirms evaņģelizējot pati sevi. Baznīca ir ticīgo kopiena, dzīvē īstenotas un citiem vēstītas cerības kopiena, brāļu mīlestības kopiena, un tai nepieciešams pastāvīgi dzirdēt to, kam tai ir jātic, dzirdēt to, kas ir pamatā tās cerībai un kāds ir jaunais mīlestības bauslis. Baznīcai, kas ir Dieva tauta, kura dzīvo pasaulē un bieži tiek elku kārdināta, arvien jādzird sludinām "Dieva brīnumdarbus" [41], kuru iespaidā tā ir atgriezies pie Kunga; tai nepieciešams, lai Viņš arvien no jauna to sasauktu kopā un apvienotu. Īsi sakot, Baznīcai pašai pastāvīgi jātiek evaņģelizētai, ja tā vēlas saglabāt svaigumu, dedzību un spēku, lai sludinātu Evaņģēliju. Šo domu, ka Baznīcai ir jāevaņģelizē pašai sevi, pastāvīgi atjaunojoties un atgriežoties, lai spētu ticamā veidā evaņģelizēt pasauli, atgādināja Vatikāna II koncils [42] un uzsvēra Bīskapu sinode 1974. gadā.

- Baznīcai ir uzticēts glabāt Labo Vēsti, lai to sludinātu. Jaunās Derības apsolījumi, kas piepildījušies Jēzū Kristū, Kunga un apustuļu mācība, dzīvības Vārds, Dieva žēlastības un labvēlības avoti, pestīšanas ceļš – tas viss ir uzticēts Baznīcai. Evaņģēlija un tātad arī evaņģelizācijas darba saturu tā glabā kā dzīvu un dārgu mantojumu, lai tajā dalītos, nevis lai to turētu apslēptu.

- Baznīca, kas reiz tika sūfīta un evaņģelizēta, tagad pati sūta evaņģelizācijas darba veicējus. Tā liek viņu lūpās pestīšanas Vārdu, tiem skaidro vēsti, kuras glabātāja tā ir, dod viņiem uzdevumu, ko pati ir saņēmusi, un sūta viņus sludināt. Sludināt nevis sevi vai savas idejas, [43] bet Evaņģēliju, kura absolūtie īpašnieki nav ne viņi, ne Baznīca un kuru viņiem nav tiesību izmantot pēc saviem ieskatiem; viņi ir tikai Evaņģēlija kalpi, kuru uzdevums ir to izplatīt ar vislielāko uzticību.

BAZNĪCA NAV ŠĶIRAMA NO KRISTUS

16. Starp Kristu, Baznīcu un evaņģelizāciju pastāv visciešākā saikne. Šajā "Baznīcas laikā" tieši Baznīcai ir uzticēts uzdevums veikt evaņģelizāciju. Šo uzdevumu nav iespējams īstenot bez Baznīcas, vēl jo mazāk – vērsties pret Baznīcu.

Šis ir īstais brīdis, lai atgādinātu, un ne bez skumjām, ka ir cilvēki – gribas ticēt, ka tiem ir labi nodomi, taču viņu attieksme noteikti ir maldīga –, kas apgalvo, ka viņi var mīlēt Kristu, bet bez Baznīcas, klausīt Kristu, bet ne Baznīcu, piederēt Kristum, bet ārpus Baznīcas. To, cik absurds ir šāds divdalījums, skaidri atklāj šie Evaņģēlija vārdi: "Kas jūs noraida, tas noraida mani." [44] Un kā var gribēt mīlēt Kristu, nemīlot Baznīcu, ja skaistākā no visām liecībām par Kristu ir ietverta svētā Pāvila vārdos: "Kristus ir mīlējis Baznīcu un sevi atdevis par viņu." [45]

2. KO NOZĪMĒ – EVAŅĢELIZĒT?

EVAŅĢELIZĀCIJAS DARBA SAREŽĢĪTĪBA

17. Baznīcas veiktajā evaņģelizācijas darbā, bez šaubām, ir tādi elementi un aspekti, kuriem jāpievērš īpaša uzmanība. Daži no tiem ir tik svarīgi, ka reizēm tos vienkārši identificē ar visu evaņģelizācijas darbu. Tādējādi evaņģelizācija tikusi definēta kā Kristus sludināšana tiem, kas Viņu nepazīst, kā sludināšana, katehizācija, Kristības un citu sakramentu piešķiršana.

Taču neviena nepilnīga definīcija nespēj raksturot šo bagāto, sarežģīto un dinamisko realitāti, kas ir evaņģelizācija, neriskējot to noplicināt vai pat izkropļot. Jo nav iespējams to izprast, ja netiek ņemti vērā visi būtiskie elementi.

Šie elementi skaidri tika uzsvērti jau minētajā Bīskapu sinodē, un tās veiktā darba ietekmē tie joprojām tiek padziļināti pētīti. Mums ir prieks par to, ka šie elementi pamatā atbilst nostādņēm, kas paustas Vatikāna II koncila dokumentos, it īpaši konstitūcijās *Lumen gentium*, *Gaudium et spes* un dekrētā *Ad gentes*.

CILVĒCES ATJAUNOTNE

18. Baznīca apzinās, ka evaņģelizācija ir Labās Vēsts nešana visiem sabiedrības slāņiem, lai tās ietekmē pārveidotu no iekšienes un atjaunotu pašu cilvēci: "Lūk, es visu daru jaunu." [46] Taču jauna cilvēce neveidosies, ja vispirms neradīsies jauni, Kristības atjaunoti [47] cilvēki, kuri dzīvo saskaņā ar Evaņģēliju [48]. Evaņģelizācijas mērķis ir tieši šī iekšējā pārmaiņa. Ja nepieciešams to paskaidrot īsāk, pareizāk būtu teikt, ka Baznīca evaņģelizē vienmēr, kad vien dievišķajā spēkā, kas piemīt Labajai Vēstij, kuru tā sludina, [49] tiecas pārveidot gan cilvēku personisko, gan kolektīvo sirdsapziņu, darbības, ko viņi veic, viņu dzīvi un vidi, kurā tie atrodas.

UN SABIEDRĪBAS SLĀŅU ATJAUNOTNE

19. Sabiedrības slāņi, kas tiek pārveidoti, – Baznīcai ne tikai ir jāsludina Evaņģēlijs aizvien plašākos ģeogrāfiskos areālos vai arvien lielākam skaitam cilvēku, bet arī jāiespaido un Evaņģēlija spēkā jāmaina tie cilvēces izmantotie vērtēšanas kritēriji un vērtību skala, interesējošie jautājumi, domāšanas veids, iedvesmas avoti un dzīves modeļi, kuri ir pretrunā Dieva Vārdam un pestīšanas plānam.

KULTŪRU EVAŅĢELIZĀCIJA

20. To visu var formulēt šādi: ir jāevaņģelizē – taču ne virspusēji, it kā piešķirot kādu rotājumu vai krāsu, bet gan tā, lai evaņģelizācija ietekmētu dzīvi, ejot dziļumā un skarot pašas saknes, – cilvēces kultūra un kultūras to visplašākajā un pilnīgākajā nozīmē, kāda šiem terminiem ir konstitūcijā *Gaudium et spes* [50], vienmēr sākot ar personu un vienmēr atgriežoties pie cilvēku savstarpējām attiecībām un viņu attiecībām ar Dievu.

Evaņģēliju, tātad arī evaņģelizāciju, nedrīkst identificēt ar kādu konkrētu kultūru, jo tas nav atkarīgs ne no vienas no tām. Tomēr Valstību, ko Evaņģēlijs sludina, veido cilvēki, kuri ir cieši saistīti ar kādu konkrētu kultūru, un Valstību nav iespējams uzcelt, neizmantojot cilvēciskās kultūras vai kultūru elementus. Evaņģēlija un evaņģelizācijas neatkarība no kultūrām tomēr nenozīmē to, ka tie noteikti būs tām pretrunā. Tieši otrādi – tie spēj kultūras caurstrāvēt, nekļūstot no tām atkarīgi.

Plaša starp Evaņģēliju un kultūru mūsdienās, bez šaubām, ir tragēdija, tāpat kā tas bijis pagājušos laikos. Tāpēc visi spēki jāvelti tam, lai nodrošinātu plašu kultūras, precīzāk – kultūru, evaņģelizāciju. Sastopoties ar Labo Vēsti, tām ir jāatdzimst, taču šīs sastapšanās nenotiks, ja Labā Vēsts netiks sludināta.

DZĪVES LIECĪBAS NOZĪME

21. Labās Vēsts sludināšanai vispirms ir jānotiek, sniedzot liecību. Piemēram, kāds kristietis vai kristiešu grupa, kas sabiedrībā, kurā tie dzīvo, apliecina spēju citus saprast un pieņemt, dalās citu cilvēku dzīvē un liktenī, solidarizējas ar visiem, kuri tiecas vairost cēlo un labo. Turklāt šie kristieši ļoti vienkāršā un spontānā veidā pauž savu ticību vērtībām, kas ir augstākas par ikdienišķajām, un cerību uz neredzamo realitāti, kuru iedomāties neviens neuzdrošinātos. Ar šo bez vārdiem sniegto liecību minētie kristieši to cilvēku sirdī, kuri redz viņu dzīvi, provocē jautājumus, kurus nav iespējams atvairīt: kāpēc viņi ir tādi? Kāpēc viņi dzīvo tā? Kas viņus uz to mudina? Kāpēc viņi ir mūsu vidū? Šāda liecība jau ir Labās Vēsts pasludināšana – bez vārdiem, bet ļoti spēcīga un iedarbīga. Tas jau ir evaņģelizācijas aizsākums. Iespējams, ka pirmie, kuri uzdos šādus jautājumus, būs cilvēki, kuri nav kristieši, – personas, kurām nekad nav sludināts Kristus, vai arī cilvēki, kas ir kristīti, bet kristīgo ticību nepraktizē, vai arī tie, kuri dzīvo kristīgā sabiedrībā, taču ne saskaņā ar kristīgajiem principiem, vai arī personas, kas, ne bez sāpēm, meklē kaut ko vai Kādu, par ko nojauš, bet kuru neprot nosaukt vārdā. Radīsies arī citi jautājumi, dziļāki un prasīgāki, kurus būs provocējusi tā pati liecība, kas sevī ietver klātbūtni, dalīšanos, solidaritāti un kas ir būtisks, parasti arī pirmais, evaņģelizācijas elements [51]. Visi kristieši ir aicināti sniegt šādu liecību, un tādējādi viņi var būt patiesi evaņģelizētāji. Īpaši vēlamies uzsvērt atbildību, kāda gulstas uz emigrantiem zemēs, kas viņus uzņem.

SLUDINĀŠANAS NEPIECIEŠAMĪBA

22. Taču ar to vien nepietiek, jo pat skaistākā liecība reiz pārstās būt iedarbīga, ja to neizskaidros, nepamatos, Pētera vārdiem sakot: "Esiet vienmēr gatavi pamatot to cerību, kas ir jūsos," [52] proti, ja to nedarīs saprotamu skaidrā un nepārprotamā Jēzus vēsts. Ar dzīves liecību sludinātajai Labajai Vēstij agri vai vēl jātiek sludinātai ar dzīvības vārdu. Nav patiesas evaņģelizācijas, ja netiek pasludināts vārds un mācība, dzīve un apsolījumi, Valstība un Jēzus no Nācaretes, Dieva Dēla, noslēpums.

Visa Baznīcas vēsture, sākot ar Pētera runu Vasarsvētku rītā, saaužas un saplūstar šīs sludināšanas vēsturi. Ikvienā cilvēces vēstures posmā Baznīcai, evaņģelizācijas alku nemitīgi pārņemtai, ir tikai vienas rūpes – ko sūtīt sludināt Kristus noslēpumu? Kādā valodā sludināt šo noslēpumu? Kas ir jādara, lai tas tiktu sadzirdēts un aizsniegtu visus, kam tas ir jāsaklausa? Šai sludināšanai – kerigmai, sprediķim vai katehēzei – ir tik svarīga vieta evaņģelizācijā, ka tā bieži kļūst par sinonīmu vārdam "evaņģelizācija". Tomēr sludināšana ir tikai viens no evaņģelizācijas aspektiem.

PIEŅEMT ĪSTENOŠANAI DZĪVĒ UN KOPIENĀ

23. Sludināšana savu piepildījumu rod tikai tad, kad tiek uztverta, pieņemta, iedzīvināta un kad cilvēks, kas to klausās, pieņem ar sirdi – pieņem patiesības, kuras Dievs savā žēlsirdībā ir atklājis, un jo īpaši pieņem dzīves, pārveidotās dzīves, programmu, ko sludināšana piedāvā. Īsāk sakot, tā cilvēkā rada pieķeršanos Valstībai, tas ir, "jaunajai pasaulei", jaunai lietu kārtībai, jaunam eksistences, dzīves – kopīgi dzīvotas dzīves – veidam, kuru aizsāk Evaņģēlijs. Šāda patiesā pieņemšana, kas nevar palikt abstrakta un nedzīva, konkrētā veidā izpaužas kā redzama pievienošanās ticīgo kopienai. Tas nozīmē, ka tie, kuru dzīve ir mainījusies, iekļaujas kopienā, kas pati par sevi ir pārveidošanās un jaunas dzīves zīme, – tā ir Baznīca, pestīšanas redzamais sakraments [53]. Savukārt pievienošanās Baznīcas kopienai izpaudīsies dažādās citās zīmēs, kuras paplašina un izvērš šo Baznīcas zīmi. Evaņģelizācijas dinamismā cilvēks, kas pieņem Evaņģēliju kā pestīšanas Vārdu [54], parasti to īsteno konkrētās sakramentālās zīmēs: iekļaujoties Baznīcā, pieņemot sakramentus, kuri apliecina un stiprina šo piederību ar sakramentu žēlastību.

JAUNA APUSTULĀTA RAŠANĀS

24. Visbeidzot, cilvēks, kas ir ticis evaņģelizēts, arī pats evaņģelizē citus. Tā ir patiesuma pārbaude un evaņģelizācijas kritērijs, jo nav iespējams, ka cilvēks, kas pieņēmis Vārdu un veltī sevi Valstībai, vienlaikus nekļūtu arī par liecinieku un sludinātāju.

Šo apsvērumu par evaņģelizācijas nozīmi noslēgumā vēl tikai viena piezīme, kura, kā mums šķiet, izgaismos turpmākās pārdomas.

Kā jau sacījām, evaņģelizācija ir daudzslāņains process, kuru veido dažādi elementi, piemēram, cilvēces atjaunotne, liecināšana, tieša sludināšana, pieņemšana ar sirdi, iekļaušanās kopienā, zīmju pieņemšana, apustuliskā darbība. Šie elementi varētu šķist pretrunīgi vai pat tādi, kas līdzās nevar pastāvēt. Taču patiesībā tie cits citu papildina un bagātina. Tāpēc katrs no šiem elementiem ir jāaplūko ciešā saistībā ar pārējiem. Atzinību pelna nesenās Bīskapu sinodes nemitīgie aicinājumi šos elementus nevis

pretnostatīt, bet skatīt kopā, lai būtu iespējams pilnībā saprast Baznīcas evaņģelizācijas darbu. Tieši šo globālo skatījumu mēs tagad vēlamies uzsvērt, veicot evaņģelizācijas satura un līdzekļu analīzi, kā arī precizējot to, kam tad Evaņģēlija vēsts ir adresēta un kas šodien par to ir atbildīgs.

3. EVAŅĢELIZĀCIJAS SATURS

BŪTISKAIS SATURS UN OTRŠĶIRĪGIE ELEMENTI

25. Vēstī, ko Baznīca sludina, nenoliedzami ir daudzi otršķirīgi elementi, kuru klātbūtne daudzējādā ziņā atkarīga no apstākļiem, kas ir mainīgi. Arī šie elementi mainās. Taču šajā vēstī ir galvenais saturs, dzīvā būtība, kuru nedrīkst ne mainīt, ne atstāt neievērotu, ja nevēlamies nopietni izkropļot pašu evaņģelizāciju.

LIECINĀT PAR TĒVA MĪLESTĪBU

26. Varbūt nebūs lieki pieminēt, ka evaņģelizēt vispirms nozīmē vienkārši un tieši liecināt par Dievu, ko Jēzus Kristus atklāja Svētajā Garā; liecināt par to, ka Dievs mīlēja šo pasauli savā Dēlā, savā iemiesotajā Vārdā dāvāja visām lietām eksistenci un aicināja cilvēkus uz mūžīgo dzīvi. Varbūt šī liecināšana par Dievu daudziem cilvēkiem ļaus tikt ar nezināmo Dievu [55], kuru viņi pielūdz, neprotot nosaukt vārdā, vai kuru meklē savas sirds apslēpto ilgu vadīti, vīlušies visu elku tukšībā. Taču evaņģelizējošu spēku šāda liecība iegūst tikai tad, kad atklāj, ka cilvēka Radītājs ir nevis kāds tāls un anonīms spēks, bet gan Tēvs: "Mēs tiekam saukti par Dieva bērniem, un tie mēs patiešām esam." [56] Un tāpēc mēs visi esam brāļi Dievā.

VĒSTS CENTRĀ: PESTĪŠANA JĒZŪ KRISTŪ

27. Evaņģelizācija kā sava dinamisma pamatu, centru un virsotni vienmēr ietvers arī šo skaidro patiesību: Jēzū Kristū, Dieva Dēlā, kas kļuva par cilvēku, nomira un augšāmcēlās, ikvienam cilvēkam ir dota pestīšana kā paša Dieva žēlastības un žēlsirdības dāvana [57]. Un vairs ne kaut kāda laicīga atpestīšana, kuras pamatā ir materiālo vai pat tādu garīgo vajadzību apmierināšana, kas

izbeidzas, beidzoties laicīgajai dzīvei, un pilnībā līdzinās laicīgām vēlmēm, cerībām, rūpēm un cīņām, bet gan pestīšana, kas pārsniedz visas šīs robežas, lai piepildītos komūnijā ar vienīgo Absolūto, tātad ar Dievu. Tā ir pārdabiska un eshatoloģiska pestīšana, kura, protams, aizsākas jau šajā dzīvē, bet piepildās mūžībā.

CERĪBAS ZĪMĒ

28. Tādējādi Evaņģelizācijai ir jāietver pravietiskā vēsts par aizkapa dzīvi, tas ir, par cilvēka dziļāko un galīgo aicinājumu, saistībā ar pašreizējo situāciju un vienlaikus neatkarīgi no tās: ārpus laika un vēstures, ārpus šīs zemes realitātes, kas pāriet, ārpus šīs pasaules lietām, kuras apslēptā dimensija reiz būs redzama; ārpus paša cilvēka, kura patiesais liktenis neaprobežojas ar laicīgo aspektu, bet atklāsies nākamajā dzīvē [58]. Tāpēc evaņģelizācija ietver arī cerības sludināšanu par to, ka piepildīsies solījumi, kurus Dievs deva, Jēzū Kristū noslēdzot Jauno derību; Dieva mīlestības pret mums un mūsu mīlestības pret Dievu sludināšanu; brāļu mīlestības pret visiem cilvēkiem sludināšanu, ar brāļu mīlestību saprotot spēju dot un piedot, atteikties un rūpēties par brāļiem – mīlestību, kas izplūst no Dieva mīlestības un ir Evaņģēlija sirds; ļaunuma noslēpuma un labā aktīvu meklējumu sludināšanu. Turklāt sludināta tiek neatliekamā vajadzība meklēt Dievu lūgšanā – galvenokārt adorācijā un pateicības lūgšanā, bet arī vienībā ar Jēzus Kristus Baznīcu, kas ir šīs tikšanās ar Dievu redzamā zīme; savukārt šī vienība īstenojas citās zīmēs, kuras devis Kristus, kas dzīvo un darbojas savā Baznīcā, proti, sakramentos. Šādi izdzīvot sakramentus, tos svinēt patiesā pilnībā nenozīmē – kā to kāds varētu apgalvot – likt šķēršļus vai novirzīties no evaņģelizācijas, bet gan dot tai piepildījumu. Jo evaņģelizācija kopumā pirmkārt un galvenokārt ir nevis vēsts sludināšana, bet Baznīcas izveidošana, kura nevar pastāvēt bez šī virzītājspēka, kas ir sakramentālā dzīve, kuras virsotne ir Euharistija [59].

VĒSTS, KAS APTVER VISU DZĪVI

29. Evaņģelizācija nebūtu pilnīga, ja tā neņemtu vērā savstarpējo saikni, kas nemitīgi pastāv starp Evaņģēliju un konkrētā cilvēka dzīvi – gan personisko, gan sabiedrisko. Tāpēc evaņģelizācija ietver skaidru vēstījumu – piemērotu dažādām dzīves situācijām un pastāvīgi atjauninātu – par katras personas tiesībām un pienākumiem, par ģimenes dzīvi, bez kuras nav iespējama indivīdu attīstība [60], par dzīvi sabiedrībā, par starptautisko dzīvi, mieru, taisnību un attīstību, vēsti par atbrīvošanu, kas mūsdienās ir īpaši spēcīga.

ATBRĪVOŠANAS VĒSTS

30. Ir zināms, ko nesenaajā Sinodē šajā jautājumā sacīja daudzi bīskapi no visiem kontinentiem – īpaši no tā sauktajām trešās pasaules valstīm –, kuru stāstītajā par pastorālo darbu izskanēja to Baznīcas bērnu balsis, kuri ir šo tautu pārstāvji, un viņu ir miljoniem. Mēs zinām, ka šīs tautas veltī visus spēkus tam, lai uzveiktu visu, kas tās nolemj dzīves pabērnu lomai, – badu, hroniskās

slimības, analfabētismu, nabadzību, netaisnīgumu starptautiskajās attiecībās, īpaši tirdzniecībā, ekonomisko un kultūras neokoloniālismu, kas dažkārt ir tikpat nežēlīgs kā senais politiskais koloniālisms. Bīskapi uzsvēra, ka Baznīcai ir pienākums sludināt atbrīvošanu miljoniem cilvēku, no kuriem daudzi ir tās bērni; Baznīcai ir pienākums rosināt šo atbrīvošanu, liecināt par to un darīt visu, lai tā īstenotos pilnībā. Tas viss nav svešs evaņģelizācijai.

NEPIECIEŠAMĀ SAIKNE AR CIVĒCES PROGRESU

31. Starp evaņģelizāciju un cilvēces progresu – attīstību, atbrīvošanu – pastāv dziļa saikne. Tā ir antropoloģiska saikne, jo cilvēks, kuru nākas evaņģelizēt nav abstrakta būtne, bet gan persona, kas pakļauta sabiedriskajai un ekonomiskajai situācijai. Tā ir arī teoloģiska saikne, jo radīšanas plānu nav iespējams atdalīt no atpestīšanas plāna. Pestīšanas plāns skar ļoti konkrētas situācijas: netaisnību, pret ko jācīnās, un taisnīgumu, kas jāatjauno. Pastāv arī evaņģēliska, tas ir, tuvākmlēstības, saikne, jo kā gan var sludināt jauno bausli, vienlaikus līdz ar taisnīgumu un mieru neveicinot cilvēka patieso izaugsmi? To mēs vēlējāties uzsvērt, atgādinot, ka ir nepieļaujami, ja evaņģelizācijas procesā "tīktu ignorētas nopietnas problēmas, par kurām šobrīd tik daudz tiek diskutēts saistībā ar taisnīgumu, atbrīvošanu, attīstību un mieru pasaulē. Tas nozīmētu aizmirst Evaņģēlija mācību par mīlestību pret tuvāko, pret cilvēku, kas cieš un kam ir vajadzīga palīdzība" [61].

Tie paši cilvēki, kas jau minētās Sinodes laikā dedzīgi, gudri un drosmīgi risināja šo būtisko jautājumu, mums par lielu prieku ir definējuši skaidrus principus, kuri palīdz izprast svarīgumu un dziļo nozīmi, kāda piemīt atbrīvošanai, kuru sludināja un īstenoja Jēzus no Nācaretes un kuru sludina Baznīca.

BEZ IEROBEŽOJUMIEM UN NESKAIDRĪBĀM

32. Nevaram noliegt, ka arī daudzi kristieši, kuri ir iejūtīgi un dāsni attiecībā pret dramatisko situāciju, kas saistās ar atbrīvošanas problēmu, bieži vien, vēloties tajā iesaistīt Baznīcu, izjūt kārdinājumu reducēt Baznīcas misiju līdz laicīga projekta līmenim, tās pienākumus ierobežot antropoloģiskā līmenī, pestīšanu, kuru tā sludina un kuras sakraments tā ir, vērst uz materiālo labklājību, tās darbību virzīt uz politisku vai sabiedrisku iniciatīvu īstenošanu, atstājot novārtā visas garīgās vai reliģiskās rūpes. Ja tā notiktu, tad Baznīca zaudētu savu pamatnozīmi. Tās sludinātā atbrīvošanas vēsts zaudētu savu oriģinalitāti, un ideoloģiskās sistēmas un politiskās partijas to viegli pakļautu un ar to manipulētu. Baznīca zaudētu autoritāti sludināt atbrīvošanu Dieva vārdā. Šī iemesla dēļ Sinodes trešās sanāksmes iesākumā mēs vēlējāties uzsvērt "nepieciešamību skaidri noteikt evaņģelizācijas specifiski reliģisko mērķi. Evaņģelizācija zaudētu savu jēgu, ja tiktu atrauta no reliģiskā pamata, kas to uztur, proti, no Dieva valstības tās vispilnīgākajā teoloģiskajā nozīmē" [62].

EVAŅĒLISKĀ ATBRĪVOŠANA

33. Atbrīvošana, ko sludina un cenšas īstenot evaņģelizācija, ir šāda:

tā nedrīkst aprobežoties ar vienkāršu un šauru ekonomikas, politikas, sabiedriskās vai kultūras dzīves jomu, tai jāņem vērā viss cilvēks visos tā aspektos, tostarp viņa atvērtība "absolūtajam", arī Absolūtajam, kas ir Dievs;

tā izriet no noteiktas izpratnes par cilvēku, antropoloģiskas doktrīnas, kuru nekad nedrīkst atmet kādas stratēģijas, prakses vai īstermiņa efektivitātes dēļ.

VĒSTS PAMATĀ – DIEVA VALSTĪBA

34. Sludinot atbrīvošanu un iestājoties par tiem, kuri strādā tās labā un cieš tās dēļ, Baznīca neierobežo savu misiju, attiecinot to tikai uz reliģijas jomu un neinteresējoties par cilvēku laicīgajām problēmām, taču tajā pašā laikā tā apstiprina, ka primārā nozīme ir tās garīgajam aicinājumam, un atsakās Valstības vēstīšanu aizstāt ar cilvēciskās atbrīvošanas sludināšanu. Vienlaikus Baznīca ir pārliecināta, ka tās līdzdalība atbrīvošanā būs nepilnīga, ja tā nesludinās pestīšanu Jēzū Kristū.

EVAŅĒLISKS SKATĪJUMS UZ CILVĒKU

35. Baznīca saista cilvēku atbrīvošana ar pestīšanu Jēzū Kristū, nekad tās neidentificējot, jo, pateicoties dievišķajai Atklāsmei, vēsturiskajai pieredzei un ticības pārdomām tā zina, ka ne katra atbrīvošanas koncepcija atbilst un ir savienojama ar evaņģēlisko skatījumu uz cilvēku, lietām un notikumiem; tā apzinās – lai atnāktu Dieva valstība, nepietiek ar atbrīvošanas, labklājības un attīstības nodrošināšanu.

Turklāt Baznīca ir cieši pārliecināta, ka jebkura laicīga atbrīvošana, jebkura politiska atbrīvošana, pat ja tā cenšas pamatojumu rast Vecās vai Jaunās Derības lappusēs, pat ja savos ideoloģiskajos postulātos un rīcības normās tā atsaucas uz teoloģiskiem principiem un spriedumiem, pat ja tā pretendē būt par mūsdienīgu teoloģiju, ir pretrunā pati sev un attālinās no izraudzītā cēlā mērķa, jo tās patiesie motīvi nesaistās ar taisnīgumu mīlestībā, jo impulss, kas to iedvesmo, nav patiesi garīgs un tās galīgais mērķis nav pestīšana un mūžīgā svētlaime Dievā.

ATGRIEŠANĀS NEPIECIEŠAMĪBA

36. Baznīca uzskata, ka ir ļoti svarīgi – un tas ir steidzami jādara – veidot cilvēcīgākas, taisnīgākas struktūras, kuras vairāk respektētu cilvēktiesības, cilvēkus tik ļoti neapspiestu un nebūtu tik represīvas. Tomēr tā apzinās, ka pat vislabākās struktūras, visideālākās sistēmas drīz vien kļūs necilvēcīgas, ja cilvēka sirds netiks dziedināta no necilvēcīgām nosliecēm un ja cilvēki, kuri šajās struktūrās dzīvo vai tās vada, nepiedzīvos sirds un prāta atgriešanos.

VARDARBĪBAS NEPIEĻAUŠANA

37. Kā līdzekli brīvības iegūšanai Baznīca nedrīkst akceptēt vardarbību, it īpaši ieroču spēku, jo tad situācija kļūst nekontrolējama, ne arī jebkāda veida nogalināšanu, jo Baznīca apzinās, ka vardarbība vienmēr izraisa vardarbību un neizbēgami rada arvien jaunus apspiesības un nebrīves veidus, vēl smagākus par tiem, no kuriem bija centieni atbrīvoties. To skaidri pateicām, apmeklējot Kolumbiju: “Mēs jūs aicinām nelikt cerības uz vardarbību vai revolūciju, jo šāds domāšanas un darbības veids ir pretrunā kristīgajam garam un var drīzāk bremsēt, nevis veicināt sabiedrības augšupeju, pēc kuras jūs pamatoti tiecaties” [63]; “mums vēlreiz jāuzsver, ka vardarbība nav ne kristīga, ne evaņģēliska un ka pēkšņas vai vardarbīgas struktūru maiņas ir maldinošas, savā būtībā neefektīvas, un tās, protams, neatbilst tautas cieņai” [64].

BAZNĪCAS ĪPAŠAIS DEVUMS

38. Mēs priecājamies, ka Baznīca aizvien skaidrāk apzinās tai raksturīgo, patiesi evaņģēlisko veidu, saskaņā ar kuru tai jādarbojas cilvēku atbrīvošanas labā. Ko tad tā dara? Baznīca tiecas rosināt daudzus kristiešos vēlmi veltīt sevi citu cilvēku atbrīvošanas labā. Tā kristiešiem “atbrīvotājiem” sniedz ticības iedvesmu, motivāciju brāļu mīlestībai, sociālo mācību, kuru īsts kristietis nedrīkst atstāt neievērotu un kurai jābūt viņa izpratnes un pieredzes pamatā, lai tā pārvērstos konkrētos rīcības, līdzdarbības un saistību uzņemšanās žestos. Tam visam bez kādiem taktiskiem aprēķiniem vai kalpošanas kādai politiskai sistēmai ir jāraksturo darbīga kristieša centieni. Kristiešu cīņu par atbrīvošanos Baznīca vienmēr mēģina iekļaut vispārējā pestīšanas plānā, kuru tā sludina.

Tas, ko mēs tagad atgādinājam, vairākkārt izskanēja Sinodes diskusiju laikā. Šai tēmai mēs veltījām arī dažus paskaidrojošus izteikumus, kas tika iekļauti Uzrunā Sinodes tēviem sanāksmes noslēgumā [65].

Mēs ceram, ka šīs pārdomas ļaus izvairīties no pārpratumiem, kādus vārds “atbrīvošana” pārāk bieži rada ideoloģijās, politiskajās sistēmās vai grupās. Atbrīvošana, kādu sludina un veicina evaņģelizācija, ir atbrīvošana, kuru cilvēkiem sludināja un, sevi upurējot, dāvāja pats Kristus.

RELIĢISKĀ BRĪVĪBA

39. Šī taisnīgā, ar evaņģelizāciju saistītā atbrīvošana, kura tiecas veidot struktūras, kas aizsargātu cilvēka brīvību, nevar būt šķirta no visu cilvēka pamattiesību nodrošināšanas, kuru vidū tiesībām uz reliģisko brīvību pienākas pirmā vieta. Pavisam nesen mēs runājām par šī jautājuma aktualitāti, norādot, "ka arī šodien daudzi kristieši sistemātiski tiek pakļauti vajāšanām tāpēc, ka ir kristieši un katoļi. Uzticības Kristum un reliģiskās brīvības drāma, kaut maskēta ar skaļām deklarācijām par cilvēka un sabiedrības tiesību aizsardzību, turpinās". [66]

4. EVAŅĢELIZĀCIJAS VEIDI

PIEMĒROTU LĪDZEKĻU MEKLĒJUMI

40. Evaņģelizācijas satura acīmredzamā nozīmība nedrīkst aizēnot tās veidu un līdzekļu nozīmību.

Jautājums par to, "kā evaņģelizēt", vienmēr ir aktuāls, jo evaņģelizācijas veidi mainās atkarībā no laika, vietas un kultūras ap-stākļiem un tāpēc tos atklāt un tiem piemēroties ir sava veida izaicinājums mūsu spējām.

Vispirms tas ir mūsu, Baznīcas ganu, pienākums – drosmīgi, gudri, nemainot evaņģelizācijas saturu, meklēt jaunus, atbilstošākus un iedarbīgākus veidus, kā sludināt Evaņģēliju mūsdienu cilvēkiem. Šajās pārdomās atgādināsim tikai nedaudzus evaņģelizācijas veidus, kuriem dažādu iemeslu dēļ ir būtiska nozīme.

DZĪVES LIECĪBA

41. Vispirms, neatkārtojot to, kas jau tika sacīts, ir jāatgādina, ka pirmais evaņģelizācijas līdzeklis Baznīcā ir patiesi kristīgas dzīves liecība. Tā ir dzīve nesaraujamā vienībā ar Dievu, bet vienlaikus tā ar neierobežotu degsmi tiek dāvāta citiem. Kā teicām kādai laju grupai aizvadītājā gadā: "Mūsdienu cilvēks labprātāk uzklausa lieciniekus, nevis skolotājus, bet, ja nu tomēr uzklausa skolotājus, tad tikai tāpēc, ka viņi ir liecinieki." [67] To pašu trāpīgi teicis apustulis Pēteris, atainojot šķīstu un cildenu dzīvi, kura iegūst bez vārda arī tos, kuri netic Vārdam [68]. Tātad Baznīca evaņģelizēs pasauli vispirms ar savu darbību, ar savu dzīvi, tas ir, ar liecību,

kas tiek dzīvota uzticībā Kungam Jēzum, nabadzībā un atturībā, brīvībā no šīs pasaules varas, vārdu sakot, svētumā.

DZĪVĀ SLUDINĀŠANA

42. Nebūs lieki uzsvērt sludināšanas nozīmību un nepieciešamību. “Kā lai tic Tam, par kuru nav dzirdējuši? Bet kā lai dzird bez sludinātāja? .. Tātad ticība nāk no dzirdēšanas, bet dzirdētais – caur Kristus vārdu.” [69] Šī likumsakarība, kuru reiz izklāstīja apustulis Pāvils, ir spēkā arī mūsdienās.

Sludināšana, šī mutiskā Labās Vēsts tālāk nodošana, ir tiešām nepieciešama vienmēr. Mēs zinām, ka mūsdienu cilvēks, dažādu runu pārsātināts, bieži ir noguris klausoties un, kas vēl sliktāk, – kļuvis imūns pret vārdiem. Mums ir zināmi uzskati, ko pauž daudzi psihologi un sociologi, kuri apgalvo, ka mūsdienu cilvēks ir pāraudzis vārda civilizāciju, – vārds ir kļuvis neiedarbīgs un nevajadzīgs. Šodien cilvēks dzīvo tēlu civilizācijā. Šai situācijai būtu mūs jā mudina evaņģēliskās vēsts tālāk nodošanā izmantot šīs civilizācijas radītos modernos līdzekļus. Starp citu, šajā virzienā jau ir bijuši ļoti veiksmīgi mēģinājumi. Var tikai tos apsveikt un mudināt šo darbu turpināt. Savukārt daudzo tukšo runu izraisītajam nogurumam, kā arī citu saziņas līdzekļu aktualitātei nevajadzētu vājināt vārda nemainīgo spēku un izraisīt to, ka zūd ticība vārdam. Vārds vienmēr saglabās savu nozīmību, īpaši tad, kad tas sevī nes Dieva spēku [70]. Tāpēc arī mūsdienās joprojām ir aktuāli svētā Pāvila sacītais: “Ticība nāk no dzirdēšanas,” [71] [1] – tieši dzirdētais vārds liek ieticēt.

VĀRDA LITURĢIJA

43. Evaņģēlija sludināšana var notikt dažādos veidos, kurus dedzība glābt dvēseles vairoš bezgalīgi. Patiešām, dzīvē ir neskaitāmi daudz notikumu un situāciju, kas rada iespēju neuzkrītoši, bet ar noteiktību sludināt to, ko Kungs vēlētos sacīt konkrētajos apstākļos. Pietiek ar patiesu garīgo jūtīgumu, lai notikumu ritējumā atklātu Dieva vēsti. Kopš Koncils atjaunoja liturģiju, īpaši uzsverot Vārda liturģijas nozīmi, nesaskatīt, ka homīlija ir svarīgs un ļoti piemērots evaņģēlizācijas līdzeklis, būtu kļūda. Protams, ir jāzina homīlijas prasības un jāizmanto tās iespējas, darot to pastorāli iedarbīgu. Tomēr vispirms ir jābūt par to pārlicinātam un sprediķošanai jāveic ar mīlestību. Šai sprediķošanai, kas īpašā veidā iekļautā Euharistijas svinēšanā, kur tā gūst spēku un enerģiju, evaņģēlizācijā ir īpaša vieta, kas atkarīga no tā, cik daudz tā pauž ordinētā kalpotāja dziļo ticību un ir mīlestības caurausta. Ticīgie, pulcējušies, lai veidotu “pashālo Baznīcu”, kura svin viņu vidū esošā Kunga svētkus, no šīs sprediķošanas gaida ļoti daudz un gūs no tās lielu labumu, ja vien tā būs vienkārša, saprotama, tieša, atbilstoša, tāda, kas dziļi sakņojas Evaņģēlija mācībā, kā arī uzticīga Baznīcas maģistrācijai, līdzsvarotas apustuliskās degsmes iedvesmota, kas ir tai raksturīgs elements, cerības pilna, tāda, kas stiprina ticību un rada mieru un vienotību. Daudzas draudzes vai cita veida kopienas dzīvo un nostiprinās, pateicoties homīlijai, kura ik svētdienu tiek sacīta un kurai piemīt minētās īpašības.

Piebildīsim, ka, pateicoties jau pieminētajai liturģijas atjaunotnei, Euharistijas svinības vairs nav vienīgais piemērotais brīdis

homīlijai. Homīlijai ir sava vieta – un to nedrīkst ignorēt – ikviena sakramenta svinēšanā, kā arī citās liturģiskajās ceremonijās, kurās ir pulcējušies ticīgie. Tā vienmēr būs īpaša iespēja sludināt Kunga Vārdu.

KATEHĒZE

44. Vēl viens evaņģelizācijas veids, kuru nedrīkst nenovērtēt, ir katehēze. Lai attīstītu intelektu, īpaši jau bērnu un pusaudžu intelektu, ar sistemātiskas reliģijas mācīšanas palīdzību ir jāapgūst svarīgākās pamatpatiesības – tās patiesības dzīvais saturs, kuru Dievs vēlējās mums nodot un kuru Baznīca savas ilgās vēstures gaitā ir centusies paust arvien pilnīgāk. Neviens neapstrīdēs to, ka šī mācīšana jāveic, lai rastos iemaņas dzīvot kristīgu dzīvesveidu, nevis tikai intelektuālā līmenī. Protams, viss evaņģelizācijas darbs, kas tiek veikts baznīcās, skolās, tur, kur tas ir iespējams, protams, arī kristiešu ģimenēs, tikai iegūs, ja katehētu rīcībā būs piemēroti teksti, kas gudri un kompetenti sagatavoti bīskapu vadībā. Jāizvēlas tādas mācību metodes, kas atbilstu cilvēku vecumam, kultūras līmenim un uztveres spējām, vienmēr cenšoties nostiprināt cilvēku atmiņā, prātā un sirdī būtiskās patiesības, kurām būs jācaurauž visa dzīve. Vispirms ir jāgatavo labi katehēti – draudzes katehēti, skolotāji, vecāki –, kuri pastāvīgi pilnveidotu sevi šajā cildenajā, vajadzīgajā un prasīgajā reliģijas mācīšanas darbā. No otras puses, nepieļaujot risku atstāt novārtā bērnu izglītošanu, mūsdienu apstākļos aizvien lielāka kļūst nepieciešamība pēc jauniešu un pieaugušo katehizācijas katehumenāta formā. Pateicoties tam, daudzi jaunieši un pieaugušie, žēlasības skarti, pamazām atklāj Kristus Vaigu un izjūt nepieciešamību dāvēt sevi Viņam.

PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU IZMANTOŠANA

45. Mūsu gadsimtā, kam raksturīgs arvien lielāks plašsaziņas līdzekļu izmantojums, Evaņģēlija sludināšana, katehēze vai ticības padziļināšana nevar notikt bez šo līdzekļu izmantošanas, kā jau iepriekš to uzsvērām.

Izmantojot plašsaziņas līdzekļus Evaņģēlija sludināšanā, tie gandrīz neierobežoti paplašina to cilvēku loku, līdz kuriem nonāk Dieva Vārds, – ar šo līdzekļu palīdzību Labā Vēsts aizsniedz miljoniem cilvēku. Baznīca justos vainīga sava Kunga priekšā, ja neizmanto tu šos spēcīgos līdzekļus, kurus cilvēka prāts nemitīgi pilnveido. Ar to starpniecību Baznīca sludina “no jumtiem” [72] vēsti, kuru ir saņēmusi. Tā plašsaziņas līdzekļus uzskata par mūsdienīgu un iedarbīgu kanceli. Ar to palīdzību Baznīca spēj uzrunāt neskaitāmi daudz ļaužu.

Tomēr plašsaziņas līdzekļu izmantošana evaņģelizācijā ir saistīta arī ar problēmu – ar šo līdzekļu palīdzību evaņģēliskajai vēstij ne tikai jāaizsniedz ļaužu pūļi, bet arī jāspēj uzrunāt katra cilvēka sirdsapziņu, nostiprinoties katra cilvēka sirdī tā, it kā viņš ar visām sev raksturīgajām individuālajām iezīmēm būtu vienīgais, pie kura tā vērsas, un panākt to, ka viņš personiski pieņem šo vēsti un uzņemas saistības.

NEAIZSTĀJAMĀ PERSONISKĀ SASKARSME

46. Līdzās vispārējai un publiskai Evaņģēlija sludināšanai vienmēr aktuāls un svarīgs ir arī kāds cits evaņģēliskās vēsts tālāk nodošanas veids, proti, persona – personai. Kungs to bieži izmantoja – par to liecina, piemēram, saruna ar Nikodēmu, Zaheju, samarieti, farizeju Sīmani un citiem –, un to izmantoja arī apustuļi. Vai tad ir vēl kāds cits veids, kā nodot Evaņģēliju, ja ne nododot personiskās ticības pieredzi? Nedrīkstētu pieļaut, ka neatliekamā vajadzība sludināt Labo Vēsti cilvēku masām liktu aizmirst šo veidu, kad atsevišķā cilvēka sirdsapziņu aizsniedz, tai pieskaras neparasts vārds, kas saņemts no cita cilvēka. Mēs nespēsim pietiekami pateikties tiem priesteriem, kuri, administrējot Gandarīšanas sakramentu vai pastorālā dialogā apliecina savu gatavību vadīt cilvēkus pa Evaņģēlija ceļu, lai atbalstītu viņu centienus, tos pieceltu, ja šajā ceļā tie pakristu, un vienmēr tiem palīdzētu ar sapratni un atvērtību.

SAKRAMENTU NOZĪME

47. Nekad nebūs gana uzsvērt, ka evaņģelizācija neaprobežojas tikai ar doktrīnas sludināšanu vai mācīšanu. Tai ir jāaizsniedz dzīve – dabiskā dzīve, kurai tā piešķir jaunu nozīmi, pateicoties evaņģēliskajām perspektīvām, kuras tā piedāvā, kā arī pārdabiskā dzīve, kas nenoliedz dabisko dzīvi, bet gan to attīra un paceļ augstākā pakāpē. Šīs pārdabiskās dzīves spilgta izpausme ir septiņi sakramenti un to brīnumainais žēlastības un svētuma starojums.

Evaņģelizācija visu savu bagātību atklāj, īstenojot dziļu iekšēju saikni, precīzāk, nemitīgu savstarpējo apmaiņu, starp Vārdu un sakramentiem. Pretstatīt Evaņģēlija sludināšanu sakramentu administrēšanai kā tas dažreiz notiek, – tā savā ziņā būtu kļūda. Patiešām, sakramentu piešķiršana, nesniedzot par tiem nopietnu katehēzi, kā arī bez tā sauktās pamatkatehēzes daudzējādā ziņā mazinātu tiem piemītošo iedarbīgumu. Jo evaņģelizācijas tiešais uzdevums ir mācīt ticību tādā veidā, lai tā mudinātu ikvienu kristieti izdzīvot sakramentus kā patiesus ticības sakramentus un lai tie netiktu pieņemti pasīvi vai ar piespiešanos.

TAUTAS DIEVBIJĪBAS FORMAS

48. Tagad pievērsīsimies vēl kādam evaņģelizācijas aspektam, kas nedrīkst mūs atstāt vienaldzīgus. Vēlamies runāt par to, ko šodien bieži dēvē par “tautas reliģiozitāti”.

Gan reģionos, kur Baznīca pastāv jau gadsimtiem, gan arī tur, kur tā vēl tikai sāk iesakņoties tautā vērojamas īpašas Dieva un

ticības meklējumu izpausmes. Šīs izpausmes, kas ilgu laiku tika uzskatītas par nepietiekami attīrītām, dažreiz pat nepieņemamām, šodien gandrīz visur uzlūko jaunā veidā. Arī nesenās Sinodes laikā bīskapi ar pastorālu realismu un dedzību analizēja to nozīmi.

Protams, var teikt, ka tautas reliģiozitātei ir savi ierobežojumi. Bieži tajā parādās dažādi reliģijas izkropļojumi un pat mānītība. Nereti tā aprobežojas ar kulta praktizēšanu bez ticības patiesas pieņemšanas. Tā var novest arī pie sektu veidošanās un apdraudēt patieso Baznīcas kopienas.

Taču, ja tautas reliģiozitāte ir pareizi virzīta, īpaši ar atbilstošu evaņģelizāciju, tā ir liela vērtība. Tā atklāj slāpes pēc Dieva, kādas pazīst tikai vienkārši un garā nabadzīgi cilvēki. Tā cilvēkus dara nesavtīgus un spējīgus uzpurēties līdz pat varonībai, kad ir jāapliecina sava ticība. Tā dod īpašu spēju uztvert Dieva dziļāko būtību: Viņa tēvišķību, apredzību, pastāvīgo un mīlošo klātbūtni. Tā izraisa cilvēkā iekšēju attieksmi, kas tādā pakāpē citviet ir reti novērojama: pacietību, izpratni par krustu ikdienas dzīvē, atteikšanos, atvērtību pret citiem, dievbijību. Šo aspektu dēļ mēs to labprāt saucam par "tautas dievbijību", tas ir, par tautas reliģiju, nevis reliģiozitāti.

Lai tā ir pastorālā tuvākmīlestība, saskaņā ar kuru visi tie, kuriem Kungs ir uzticējies vadīt Baznīcas kopienas, nosaka darbības principus attiecībā uz šo realitāti, kas ir tik bagāta, bet vienlaikus trausla. Vispirms ir jāprot saskaņāt tās iekšējās dimensijas un tai piemītošās nenoliedzamās vērtības, ir jābūt gataviem tai palīdzēt izvairīties no riska kļūdīties. Labi vadīta, tautas reliģiozitāte mūsu ļaudīm aizvien vairāk var kļūt par patiesu tikšanos ar Dievu Jēzū Kristū.

5. EVAŅĢELIZĀCIJAS ADRESĀTI

PAREDZĒTA IKVIENAM

49. Marka evaņģēlijā minētie Jēzus pēdējie vārdi nosaka to, ka evaņģelizācija, kuru Kungs uzdod veikt saviem apustuļiem, ir vispārēja, neierobežota: "Ejiet pa visu pasauli un sludiniet Evaņģēliju visai radībai." [73] Divpadsmit apustuļi un pirmā kristiešu paaudze labi izprata šī un tam līdzīgu tekstu nozīmi un darīja tos par savas darbības programmu. Vajāšanas, kuru dēļ apustuļi tika izklīdināti pa pasauli, veicināja Vārda sēšanu un Baznīcas augšanu aizvien tālākos pasaules nostūros. Pāvila uzņemšana apustuļu rindās un viņa harizma sludināt Jēzus Kristus atnākšanu pagāniem, nevis jūdiem, vēl vairāk uzsvēra to, ka šī sludināšana ir vispārēja.

PAR SPĪTI VISIEM ŠĶĒRŠĻIEM

50. Aizvadīto divdesmit gadsimtu gaitā kristieši periodiski ir sastapušies ar dažādiem šķēršļiem, kuri kavēja šo universālo misiju. No vienas puses, paši Vārda sludinātāji dažādu iemeslu dēļ ierobežoja savas misionārās darbības lauku. No otras puses, tie, kuriem evaņģelizētāji pievērsās, nereti izrādīja tik lielu pretestību, ka cilvēciskiem spēkiem tā nebija pārvarama. Turklāt, ar skumjām jāatzīst, ka pret Baznīcas evaņģelizācijas darbu spēcīgi iebilda vai to pat kavēja laicīgā vara. Arī šodien nākas pieredzēt, ka Dieva Vārda sludinātājiem tiek liegtas viņu tiesības, viņus vajā, viņiem draud, viņus nogalina tikai tāpēc, ka tie sludina Jēzu Kristu un Viņa Evaņģēliju. Tomēr mēs ceram, ka nākotnē, par spīti šiem sāpīgajiem pārbaudījumiem, nevienā pasaules malā šo apustuļu darbs nemazināsies.

Par spīti šīm grūtībām, Baznīca nemitējas atjaunot savu dziļāko aicinājumu, ko tā saņēmusi tieši no Mācītāja un kas izskan vārdos: "Visai pasaulei! Visai radībai! Līdz pat pasaules malai!" Baznīca to vēlreiz ir darījusi pēdējās Bīskapu sinodes laikā, kurā aicināja neieslodzīt Evaņģēlija vēsti, aprobežojoties ar tās sludināšanu tikai noteiktai cilvēces daļai vai kādai konkrētai cilvēku kārtai, vai kādai vienai kultūrai. Daži piemēri to varētu paskaidrot tuvāk.

PIRMĀ SLUDINĀŠANA TIEM, KAS IR TĀLU

51. Atklāt Jēzu Kristu un Viņa Evaņģēliju tiem, kas to vēl nepazīst, – tāds kopš Svētā Gara nosūtīšanas dienas ir Baznīcas pamatuzdevums, ko tā saņēmusi no sava Dibinātāja. Visa Jaunā Derība, bet jo īpaši Apustuļu darbu grāmata, liecina, ka tas bija īpaši labvēlīgs laiks misiju darba veikšanai, kas atbalsojās visā turpmākajā Baznīcas vēsturē.

Pirmā Jēzus Kristus pasludināšana, ko Baznīca īstenoja dažādos veidos un kas reizēm tiek saukta par "pirmsevaņģelizāciju", patiesībā jau ir evaņģelizācija, kaut arī savā sākotnējā un vēl nepilnīgā stadijā.

Šim mērķim var kalpot neskaitāmi daudz līdzekļu, piemēram, tieša sludināšana, bet arī māksla, zinātniskā pieeja, filozofiskie pētījumi, pamatota cilvēcisko jūtu iesaistīšana.

ATJAUNOTA VĒSTS DEKRISTIANIZĒTAJAI PASAULEI

52. Lai gan šī pirmā sludināšana ir īpaši domāta tiem, kas vēl nekad nav dzirdējuši Jēzus Labo Vēsti, kā arī bērniem, tomēr, ņemot vērā mūsdienās nereti sastopamās dekrizianizācijas situācijas, tā kļūst arvien nepieciešamāka daudziem cilvēkiem, kuri gan ir kristīti, bet kuri nepavisam nedzīvo kristīgu dzīvi, vienkāršiem ļaudīm, kuriem gan ir sava veida ticība, bet kuri nav pietiekami apguvuši ticības pamatus, intelligentiem cilvēkiem, kuri izjūt nepieciešamību iepazīt Jēzu Kristu citādi, nekā tas viņiem tika mācīts bērnībā, kā arī daudziem citiem.

NEKRISTĪGĀS RELIĢIJAS

53. Vēsts tiek vispirms sludināta arī tām neizmērojami lielajām cilvēces grupām, kuras praktizē nekristīgās reliģijas. Baznīca šīs reliģijas ciena un augstu vērtē, jo tās ir plašu ļaužu grupu gara dzīvā izpausme. Tajās atbalsojas gadu tūkstošiem ilgje Dieva meklējumi, kas gan ir nepilnīgi, taču visbiežāk patiesi un godprātīgi. Šīs reliģijas glabā iespaidīgu dziļi reliģiozu tek-stuālo mantojumu. Tās ir mācījušas lūgties veselām cilvēku paaudzēm. Tajās atrodamas neskaitāmas "Vārda sēklas", [74] un tās var kļūt par patiesu "sagatavošanos Evaņģēlijam", kā to, atsaucoties uz Euzēbiju no Cēzarejas [75], precīzi raksturoja Vatikāna II koncils.

Šāda situācija, protams, rada daudzus sarežģītus un delikātus jautājumus, kuri jāpēta saskaņā ar kristīgo Tradīciju un Baznīcas maģistrēriju, lai piedāvātu šodienas un rītdienas misionāriem jaunas perspektīvas saskarsmē ar nekristīgajām reliģijām. Vēlamies uzsvērt, jo īpaši šobrīd, ka ne lielā cieņa attiecībā pret šīm reliģijām, ne problēmu sarežģītība nemudinās Baznīcu noklusēt Jēzus Kristus vēsti tiem, kas nav kristieši. Tieši pretēji – Baznīca uzskata, ka šīm milzīgajām ļaužu masām ir tiesības iepazīt bagātības, ko sevī glabā Kristus noslēpums [76], kurās, kā mēs ticam, visa cilvēce var atrast pārsteidzošā pilnībā visu, ko tā, it kā taustoties, meklē par Dievu, par cilvēku un viņa likteni, par dzīvību un nāvi, par patiesību.

Tāpēc arī attiecībā pret reliģijas dabiskajām izpausmēm, kas pelnījušas visdziļāko cieņu, Baznīcas nostāju nosaka pārliecība, ka Jēzus reliģija, ko tā sludina, objektīvi iekļauj cilvēku Dieva plānā, dzīvā Dieva klātbūtnē un Viņa darbībā. Tādējādi Baznīca dod iespēju iepazīt dievišķās Tēvišķības noslēpumu – Tēvišķības, kas ir noliekusies pār cilvēci. Citiem vārdiem sakot, mūsu reliģija visā patiesībā ar Dievu nodibina autentiskas un dzīvas attiecības, ko nespēj citas reliģijas, kaut arī tās, tā sakot, izstiepj rokas pretī debesīm.

Šī iemesla dēļ Baznīca saglabā dzīvu savu misionāro garu un šajā vēsturiskajā brīdī tiecas to stiprināt. Tā apzinās savu atbildību visu tautu priekšā. Tā nedrīkst apstāties, iekams nebūs izdarījusi visu iespējamo Jēzus – Pestītāja – Labās Vēsts sludināšanā. Šī uzdevuma veikšanai tā gatavo aizvien jaunas apustuļu paaudzes. Ar prieku to atklājam laikā, kad netrūkst tādu, kuri uzskata un arī apgalvo, ka apustuliskais gars un degsme sevi ir izsmēluši un ka misiju laiks ir beidzies. Bīskapu sinode šajā saistībā norādīja, ka misionārā sludināšana nekad neapsīkst un ka Baznīca vienmēr centīsies veikt šo uzdevumu.

TICĪBAS STIPRINĀŠANA

54. Tomēr Baznīca nejūtas atbrīvota no pienākuma vēlīt vienlīdz lielu uzmanību arī tiem, kuri jau ir pieņēmuši ticību un bieži vien paaudžu paaudzēs ir bijuši saistīti ar Evaņģēliju. Tā mēģina padziļināt, stiprināt, iedzīvināt un veicināt to cilvēku ticības briedumu, kuri atzīst sevi par kristiešiem un ticīgajiem, lai viņi tādi arī būtu.

Šodien šo cilvēku ticībai bieži jāstājas pretī sekulārismam un arī karojošajam ateismam. Ticība tiek pakļauta pārbaudījumiem un ir

apdraudēta, tā turklāt ir ielenkta un tiek apkarota. Tai draud bojā eja no nosmakšanas vai bada, ja tā nepārtraukti netiks uzturēta un stiprināta. Tātad evaņģelizēt ļoti bieži nozīmē sniegt šo nepieciešamo barību un atbalstu ticīgajiem, īpaši ar katehēzi, kas ir evaņģēliskās vitalitātes pilna un lieto laikam un cilvēkiem atbilstošu valodu.

Katoliskā Baznīca izrāda patiesas rūpes arī par kristiešiem, kuri nav pilnīgā vienotībā ar to – kopā ar viņiem tiecoties uz Kristus gribēto vienotību, tas ir, lai īstenotu vienotību patiesībā, Baznīca apzinās, ka tā nepildītu savu pienākumu un izdarītu nopietnu pārkāpumu, ja neliecinātu šiem cilvēkiem par Atklāsmes pilnību, kuras mantojumu tā glabā.

NETICĪGIE

55. Nozīmīgas ir arī rūpes, kuras minētā Bīskapu sinode puda attiecībā uz divām savstarpēji ļoti atšķirīgām jomām, kas tomēr ir ļoti tuvas to uzdevumu dēļ, kurus tās katra savā veidā izvirza evaņģelizācijai.

Pirmā joma ir nemitīgi pieaugošais neticīgo skaits mūsdienu pasaulē. Sinode mēģināja raksturot šo mūsdienu pasauli – cik gan daudzus domāšanas veidus, vērtības un antivērtības, aplēptas ilgas vai iznīcības iedīgļus, senas, izzūdošas pārliecības un jaunas, ietekmīgas pārliecības slēpj šis vispārīgais nosaukums! No garīgā skatpunkta raugoties, šķiet, ka mūsdienu pasaulē risinās “ateistiskā humānisma drāma”, kā to nosaucis kāds mūsdienu autors [77].

No vienas puses, ir jākonstatē, ka mūsdienu pasaules pašā centrā vērojama parādība, kas kļūst par tās spilgtāko izpausmi, – sekulārisms. Šeit nav runa par sekulārizāciju, kas savā būtībā ir taisnīgi un likumīgi centieni, nebūt ne pretrunā ticībai un reliģijai, atklāt radītājā, ikvienā pasaules lietā un notikumā likumsakarības, kas tos ar sava veida autonomiju nosaka, iekšējā pārliecībā, ka šīs likumsakarības ir devis Radītājs. Nesenais Koncils apstiprināja šādi izprastu kultūras un jo īpaši zinātnes pamatoto autonomiju [78].

Bet mēs šeit runājam par īstu sekulārismu, tas ir, par tādu pasaules uztveri, kurā pasaule izskaidro pati sevi, nepievēršoties Dievam, kas tādējādi kļūst lieks un pat traucē. Šāda veida sekulārisms, vēloties uzsvērt cilvēka varenību, no Dieva atsakās un Viņu pat noliedz.

No tā, šķiet, rodas jaunas ateisma formas, proti, antropocentriskais ateisms, kas vairs nav abstrakts un metafizisks, bet pragmatisks, sistemātisks un karojošs. Ciešā saiknē ar šo ateistisko sekulārismu mums ik dienas visdažādākajās formās tiek piedāvāta patērētāju filozofija tā sauktais hedonisms, kas tiek uzskatīts par augstāko vērtību, varas un valdīšanas kāre, visdažādākā veida diskriminācija, kā arī citas šī “humānisma” necilvēcīgās tendences.

No otras puses, šajā pašā modernajā pasaulē – un tas ir paradokss! – nevar noliegt īstu un pārliecinātu kristiešu eksistenci, kā arī alkas pēc evaņģēliskajām vērtībām, kas jaušamas tukšuma sajūtā vai ilgās pēc labā. Nepārspīlēsim, sakot, ka runa ir par spēcīgu un skumju saucieniem pēc evaņģelizācijas.

NEPRAKTIZĒJOŠIE KRISTIEŠI

56. Otrā joma ir tie, kas ticību nepraktizē, proti, ļoti daudzi kristītie, kuri formāli nav atteikušies no savas kristības, taču paliek it kā nomaļus un nedzīvo saskaņā ar to. Tas, ka cilvēki nepraktizē ticību, ir sena parādība kristietības vēsturē; tam pamatā ir dabiskais vājums un dziļš konsekvences trūkums, ko diemžēl sevī nesam. Taču mūsdienās tam ir jaunas iezīmes. Bieži tas tiek skaidrots ar mūsu laikmetam raksturīgo saišu saraušanu. To veicina arī tas, ka šodien kristieši dzīvo līdzās nekristiešiem un nemiīgi izjūt neticības pretpēku. No otras puses, mūsdienu nepraktizējošie kristieši biežāk, nekā tas ir bijis agrāk, savu stāvokli tiecas skaidrot un attaisnot, atsaucoties uz iekšējo reliģiju, uz personisko neatkarību vai autentiskumu.

Tā nu ir ateisti un neticīgie no vienas puses, bet nepraktizējošie – no otras, un abas šīs grupas rada nopietnus šķēršļus evaņģelizācijai. Pirmie – savā veidā atmetot ticību, nespējot pieņemt lietu jauno kārtību, pasaules, dzīves un vēstures jauno jēgu, jo šī pieņemšana iespējama tikai tad, ja par sākumpunktu pieņem Absolūto, kas ir Dievs. Otrie rada šķēršļus ar savu vienaldzību, ieņemot arī nedaudz naidīgu nostāju kā tādi, kuri uzskata, ka paši visu zina labāk, ka visu ir izbaudījuši un vairs nekam netic.

Šis ateistiskais sekulārisms un reliģiskās prakses trūkums attiecas gan uz pieaugušajiem, gan uz jauniešiem, gan uz sabiedrībā redzamām personām, gan vienkāršiem ļaudīm visās kultūras jomās un visās Baznīcās – gan vecajās, gan jaunizveidotajās. Baznīca nevar ignorēt šīs divas pasaules, ne arī apstāties, sastopoties ar tām, tāpēc tai, veicot evaņģelizācijas darbu, nemiīgi jāmeklē piemēroti līdzekļi un valoda, lai tās iepazīstinātu vai no jauna iepazīstinātu ar dievišķo Atklāsmi un ticību Jēzum Kristum.

SLUDINĀŠANA VISIEM ĻAUDĪM

57. Tāpat kā Kristus laikā, kad sludināja, tāpat kā divpadsmit apustuļi Vasarsvētku rītā arī Baznīca savā priekšā redz neskaitāmi daudz cilvēku, kuriem ir nepieciešams Evaņģēlijs un kuriem uz to ir tiesības, jo Dievs “grib, lai visi cilvēki tiktu pestīti un iepazīti patiesību” [79].

Apzinoties savu pienākumu sludināt pestīšanu visiem, zinot, ka evaņģēliskā vēsts nav domāta tikai nelielai jaunkristīto grupai, privileģētajiem vai izredzētajiem, bet gan visiem cilvēkiem, Baznīca kā savas izjūt Kristus sāpes, redzot ļaudis, kas maldās un ir pamesti kā “avis bez gana”, un bieži atkārto Viņa vārdus: “Man žēl šo ļaužu.” [80] Baznīca apzinās arī to, ka Evaņģēlija sludināšanas iedarbīguma labad tai sava vēsts ir jāsniedz ticīgo kopienām, kuru darbībai jāaizsniedz visi pārējie.

BAZNĪCAS PAMATKOPIENAS

58. Pēdējā Sinode lielu vērību veltīja jautājumam par mazajām kopienām vai tā sauktajām pamatkopienām, jo šodien Baznīcā par tām tiek daudz runāts. Kas tās ir par kopienām, kāpēc tieši tām evaņģelizācija būtu īpaši paredzēta, un kāpēc tās vienlaikus ir arī evaņģelizētājas?

Saskaņā ar Sinodē izskanējušajām liecībām šīs kopienas vairāk vai mazāk attīstās visā Baznīcā, tās ievērojami atšķiras cita no citas jau vienā un tajā pašā reģionā un vēl jo vairāk – dažādos reģionos.

Dažos reģionos tās gandrīz bez izņēmumiem rodas un attīstās Baznīcā, piedalās tās dzīvē, stiprinās ar tās mācību un paliek vienotībā ar tās ganiem. Šādā gadījumā šīs kopienas rada nepieciešamība intensīvāk izdzīvot Baznīcas dzīvi vai arī vēlēšanās un tiekšanās pēc cilvēciskākas dimensijas, ko lielajām Baznīcas kopienām ir ļoti grūti piedāvāt, īpaši mūsdienu lielpilsētās, kuras veicina masveidību un anonimitāti. Šīs kopienas pavisam vienkārši savā īpašā veidā garīgā un reliģiskā līmenī var ietekmēt vien nelielas sabiedrības grupas, ciemus vai tamlīdzīgi, veicinot tajās kulta darbības, padziļinot ticību, brāļu mīlestību, lūgšanu, vienotību ar ganiem. Vai arī ar mērķi klausīties un pārdomāt Dieva Vārdu, pieņemt sakramentus un svinēt agapi tās var pulcināt viena vecuma, kultūras, sociālā statusa cilvēkus: laulātos, jauniešus, dažādu profesiju pārstāvjus, kā arī cilvēkus, kurus ir satuvinājusi kopīga cīņa par taisnīgumu, par brālīgu palīdzību nabadzīgajiem, par cilvēces attīstību. Visbeidzot, tās var pulcināt kristiešus vietās, kur priesteru trūkums apgrūtinā normālu draudzes dzīvi. Tas viss, protams, notiek Baznīcas dibināto kopienu, īpaši vietējo Baznīcu un draudžu, iekšienē.

Turpretī citos reģionos šādas pamatkopienas pulcējas, lai asi kritizētu Baznīcu, kuru labprāt dēvē par institucionālu, sevi pretnostatot kā harizmātisku kopienu, brīvu no struktūrām, tādu, ko iedvesmo tikai Evaņģēlijs. Tām ir raksturīga nosodoša un noraidoša attieksme pret Baznīcas izpausmēm: tās hierarhiju, zīmēm. Šīs kopienas radikālā veidā apkaro Baznīcu. Ejot šādā virzienā, tās ātri pārtop par ideoloģijām, un reti ir tādi gadījumi, kad tās neklūst par kāda politiskā grupējuma, virziena, tātad sistēmas vai pat partijas, laupījumu, tādējādi riskējot kļūt par tā instrumentu.

Atšķirība ir ievērojama: kopiena, kura pretošanās garā sevi nostāda ārpus Baznīcas, graužot tās vienotību, protams, var sevi dēvēt par pamatkopieni, taču tas būs tikai socioloģisks apzīmējums. Lai izvairītos no pārpratumiem, šīs kopienas nedrīkstētu saukties par Baznīcas pamatkopienām, kaut arī tās it kā nav sarāvušas vienotību ar Baznīcu, taču ir naidīgi noskaņotas pret hierarhiju. Šāds nosaukums pienākas citām kopienām, kuras pulcējas Baznīcā, lai veicinātu tās izaugsmi.

Tieši šīs pēdējās minētās kopienas būs evaņģelizācijas vieta, kalpojot citām lielākām kopienām, īpaši vietējām Baznīcām, un, kā jau teicām pēdējās Sinodes noslēgumā, būs vispārējās Baznīcas cerība, ja tās:

stiprināsies ar Dieva Vārdu un nepakļausies ne politisko virzienu, ne mūsdienu ideoloģiju ietekmei, kuras ir gatavas izmantot šo kopienu milzīgo cilvēcisko potenciālu;

izvairīsies no draudīgā kārdinājuma pastāvīgi nosodīt un kritizēt, aizbildinoties ar rūpēm par patiesību un vēlmi palīdzēt;

paliks cieši vienotas ar vietējo Baznīcu, kurai tās ir piederīgas, un arī ar vispārējo Baznīcu, tādējādi izvairoties no briesmām, kas diemžēl reāli pastāv, proti, briesmām noslēgties sevī, uzskatīt sevi par vienīgo patieso Kristus Baznīcu, nonievājot visas pārējās Baznīcas kopienas;

saglabās patiesu vienotību ar ganiem, kurus Kungs dod savai Baznīcai, kā arī ar Baznīcas maģistēriju, ko Kristus Gars viņiem ir uzticējis;

nekad neuzskatīs sevi par vienīgajām Evaņģēlija saņēmējām vai vienīgajām evaņģelizācijas veicējām, ne arī par vienīgajām Evaņģēlija glabātājām, bet gan, apzinoties, ka Baznīca ir daudz plašāka un daudzveidīgāka, atzīs, ka tā iemiesojas un izpaužas arī citos veidos, kas ir atšķirīgi no šīm kopienām raksturīgajiem;

ik dienas stiprinās savu misionāro apziņu, degsmi, rūpes un aktivitāti;

tās sevi apliecinās kā universālas un nekad nebūs sektantiskas.

Ievērojot šos nosacījumus, kuri, protams, ir prasīgi, taču arī iedvesmojoši, Baznīcas pamatkopienas īstēnos savu pamat-aicinājumu: tās ieklausīsies Evaņģēlijā, kas tām tiek sludināts, un būs privileģētas Evaņģēlija saņēmējas, bez kavēšanās pašām kļūstot par Evaņģēlija sludinātājām.

6. EVAŅĢELIZĀCIJAS VEICĒJI

VISA BAZNĪCA IR MISIONĀRA

59. Ja ir cilvēki, kuri pasaulē sludina pestīšanas Evaņģēliju, tad viņi to dara, izpildot pavēli, Kristus – Pestītāja – vārdā un ar Viņa žēlastību. “Bet kā gan lai sludina, ja nav sūtīts” [81] rakstīja tas, kas neapšaubāmi bija viens no izcilākajiem Evaņģēlija sludinātājiem. Tātad neviens nevar veikt šo uzdevumu, ja nav ticis sūtīts.

Kam tad ir dots uzdevums evaņģelizēt?

Vatikāna II koncils skaidri atbild: “Saskaņā ar dievišķo pavēli Baznīcai ir pienākums doties pa visu pasauli un sludināt Evaņģēliju visai radībai.” [82] Citviet ir teikts: “Visa Baznīca ir misionāra, un evaņģelizācijas darbs ir visas Dieva tautas pamatpienākums.” [83]

Mēs jau pieminējām šo dziļo saikni starp Baznīcu un evaņģelizāciju. Kad Baznīca sludina un ceļ Dieva valstību, tad tā pati iesakņojas pasaules centrā, būdama zīme, kas liecina par šo Valstību, kura ir klātesoša un tuvojas, un tās instruments. Koncils atgādināja šos ļoti zīmīgos svētā Augustīna vārdus par divpadsmit apustuļu misionāro darbību: “Tie sludināja patiesības vārdu un dzemdināja Baznīcas.” [84]

BAZNĪCAS DARBĪBA

60. Tas, ka Baznīca ir sūtīta un ka tai ir jāveic evaņģelizācija, modina mūsos divas pārlicības.

Pirmā: evaņģelizācija nekad nav kāda cilvēka individuāla un izolēta darbība, bet gan dziļi ekleziāla darbība. Tāpēc, ja pat visnepazīstamākais sludinātājs, katehēts vai gans visattālākajā pasaules nostūrī sludina Evaņģēliju, pulcina savu mazo kopienu, sniedz sakramentus, tad, kaut arī viņš ir viens, šis cilvēks veic Baznīcas darbību, un viņa darbība ir vienota ar visas Baznīcas evaņģelizācijas darbu, gan pateicoties "institucionālajai" piederībai, gan arī žēlastības kārtībā esošajai neredzamajai saiknei un tās dziļajām saknēm. Tas pieprasa, lai viņš darbotos, neuzskatot par savu šo misiju, ne arī savas personiskās iedvesmas vadīts, bet gan vienībā ar Baznīcas sūtību un tās vārdā.

No tā izriet otrā pārlicība: ja ikviens evaņģelizē Baznīcas vārdā, kura savukārt to veic saskaņā ar Kunga pavēli, tad neviens evaņģelizētājs nav sava misijas darba absolūts noteicējs, kuram būtu tiesības rīkoties pēc saviem kritērijiem un saviem personiskajiem ieskatiem, – viņš to dara vienotībā ar Baznīcu un tās ganiem.

Kā jau teicām, evaņģelizācijas darbu veic visa Baznīca. Tas nozīmē, ka Baznīca jūtas atbildīga par Evaņģēlija izplatīšanas uzdevuma izpildi gan pasaulē kopumā, gan katrā tās atsevišķajā daļā, kur tā atrodas.

VISPĀRĒJĀS BAZNĪCAS PERSPEKTĪVA

61. Brāļi un dēli, tagad pakavēsimies pie jautājuma, kas mūsdienās ir ļoti nozīmīgs. Pirmie kristieši, gan svinot liturģiju, gan sniedzot liecību tiesnešiem un bendēm, gan rakstot savas apoloģētiskās vēstules, labprāt apliecināja savu dziļo ticību Baznīcai, raksturojot to kā tādu, kas ir izplatījusies Visumā. Viņiem bija skaidra pārlicība par piederību lielai kopienai, kuru neierobežo ne laiks, ne telpa: "No taisnīgā Ābela līdz pat pēdējam izvēlētajam" [85], "līdz pat pasaules malai" [86], "līdz pat pasaules galam" [87].

Kungs vēlējās tieši šādu Baznīcu: visaptverošu, kā lielu koku, kura zaros ligzdas vij debesu putni [88], kā tīklu, ar kuru nozvejo visdažādākās zivis [89] vai kuru Pēteris velk krastā, papildītu ar piecdesmit trim lielām zivīm [90], kā avju ganāmpulku, kuru ganībās ved viens gans [91]. Vispārēju Baznīcu, kurai nav ne malu, ne robežu, izņemot tās, kuras diemžēl rodas grēcīga cilvēka sirdī un dvēselē.

VIETĒJĀS BAZNĪCAS PERSPEKTĪVA

62. Vispārējā Baznīca iemiesojas atsevišķās vietējās Baznīcās, kuras savukārt veidojas no konkrētām cilvēku grupām, kuri runā vienā konkrētā valodā, ir mantojuši noteiktu kultūru, pasaules uztveri, vēsturisko pagātņi, noteiktu esamības veidu. Atvērtība pret vietējās Baznīcas bagātībām atbilst mūsdienu cilvēka īpašajam jūtīgumam.

Mums ir jābūt uzmanīgiem, lai mēs neuzskatītu vispārējo Baznīcu par vietējo Baznīcu summu vai, ja tā var teikt, par vairāk vai mazāk viendabīgu "federāciju", ko veido vietējās Baznīcas, kuras būtiski atšķiras cita no citas. Saskaņā ar Kunga gribu pati Baznīca, kas ir vispārēja sava aicinājuma un misijas dēļ, sakņojoties visdažādākajās kultūras, sabiedriskajās un cilvēciskajās augsnēs, katrā zemeslodes daļā pieņem atšķirīgu ārējo veidolu un izpausmes.

Tāpēc ikviena vietējā Baznīca, kas labprātīgi atdalītos no vispārējās Baznīcas, zaudētu savu saikni ar Dieva plānu, un tās ekleziālā dimensija vājinātos.

No otras puses, Baznīca «*toto orbe diffusa*» kļūtu par kaut ko abstraktu, ja to neveidotu vietējās Baznīcas un ja tā nedzīvotu ar to starpniecību. Tikai nemitīgi paturot prātā šos divus Baznīcas polus, mēs spēsim izprast, cik nozīmīga ir saikne starp vispārējo Baznīcu un vietējām Baznīcām.

VALODAS PIELĀGOŠANA UN UZTICĪBA PATIESĪBAI

63. Vietējās Baznīcas ir cieši saistītas ne tikai ar personām, bet arī ar ilgām, bagātībām un ierobežojumiem, lūgšanu veidiem, attieksmi pret mīlestību, uzskatiem par dzīvi un pasauli – tātad visu, kas raksturo konkrēto cilvēku grupu. Tāpēc vietējo Baznīcu uzdevums ir uzņemt sevī evaņģēliskās vēsts būtību un, nepieļaujot pat visnenozīmīgāko novirzi no šīs vēsts galvenās patiesības, izteikt to valodā, kuru saprot šie cilvēki, un šajā valodā to arī sludināt.

Evaņģēliskās vēsts paušana konkrētā valodā, darot to ar izpratni, visā nopietnībā, ar cieņu un kompetenci, kāda nepieciešama šī uzdevuma veikšanai, īstenojas liturģijā [92], katehēzē, teoloģisko jēdzienu jomā, mazāksvarīgu Baznīcas struktūru un kalpojumu jomā. Termins "valoda" šeit drīzāk ir jāizprot antropoloģiskā un kultūras nozīmē, nevis semantiskā vai literārā nozīmē.

Šis jautājums, protams, ir ļoti delikāts. Evaņģelizācija zaudē spēku un ietekmi, ja neņem vērā konkrēto tautu, pie kuras tā vērsas, ja nelieto tās valodu, zīmes un simbolus, ja neatbild uz tās uzdotajiem jautājumiem, ja neinteresējas par tās reālo dzīvi. Taču, no otras puses, pastāv risks, ka evaņģelizācija var zaudēt savu patieso garu un apsīkt, ja tās saturs, tulkojot to konkrētās tautas valodā, tiek noplicināts vai izkropļots vai ja, tiecoties piemērot universālu realitāti vietējiem apstākļiem, universalitāte tiek ierobežota, tiek iznīcināta vienotība, bez kuras nav iespējama universalitāte. Tātad tikai tāda Baznīca, kura saglabā savas universalitātes apziņu un atklājas kā patiesi universāla, var nest vēsti, kas ir saprotama visiem neatkarīgi no reģionālajām atšķirībām.

Pareiza attieksme pret vietējām Baznīcām var tikai bagātināt vispārējo Baznīcu. Un šī attieksme ir būtiska un nepieciešama, jo tā atbilst tautu un cilvēku kopienu dziļākajām ilgām – arvien skaidrāk atklāt savu identitāti.

ATVĒRTĪBA PRET VISPĀRĒJO BAZNĪCU

64. Bet šī bagātināšanās prasa, lai vietējās Baznīcas saglabātu dziļu atvērtību pret vispārējo Baznīcu. Starp citu, ir jānorāda, ka tieši visvienkāršākie, Evaņģēlijam uzticīgākie kristieši, tie, kas ir atvērtākie Baznīcas patiesajai nozīmei, it kā spontāni apzinās tās universālo dimensiju. Viņi instinktīvi un ļoti spēcīgi izjūt nepieciešamību pēc tās, dabiski to pieņem, dzīvo tai līdzī un sirdī cieš, ja kādas teorijas vārdā, kuru tie nesaprot, viņi ir spiesti pieņemt Baznīcu, kurai nepiemīt universālums un kura ir kāda konkrēta reģiona Baznīca bez plašāka horizonta.

No otras puses, kā to liecina vēsture, ikreiz, kad viena vai otra vietējā Baznīca – pat ja to iedvesmojuši viscēlākie nodomi, pamatojoties uz teoloģiskiem, socioloģiskiem, politiskiem vai pastorāliem apsvērumiem vai vēlmi iegūt zināmu pārvietošanās un darbošanās brīvību, – ir atdalījusies no vispārējās Baznīcas, no sava redzamā un dzīvinošā centra, tad tā ar lielām grūtībām ir spējusi izvairīties – ja tas tai vispār ir izdevies – no diviem vienādi nopietniem draudiem. Proti, no vienas puses – neauglīga norobežošanās, kuras dēļ īsā laikā notiek sašķelšanās, jo no tās sāk atdalīties ikviens tās šūna, līdzīgi kā tā pati atdalījās no kodola; no otras puses – personiskās brīvības zaudēšanas draudi, jo, atdalīta no centra un citām Baznīcām, kas tai deva spēku un enerģiju, tā, paliekot viena, kļūst par laupījumu visdažādākajiem grupējumiem, kuri to var izmantot un apspiest.

Jo ciešāk vietējā Baznīca ir saistīta ar vispārējo Baznīcu mīlestībā un uzticībā, paklausībā Pētera maģistērijam, vienotībā “*Lex orandi*”, kas vienlaicīgi ir arī “*Lex credendi*”, rūpēs par vienotību ar citām Baznīcām, kuras veido universālu veselumu, jo vairāk šī Baznīca spēs ticības dārgumu skaidrot ticības apliecinājuma, lūgšanas un kulta, kristīgā dzīves veida un tās tautas garīgā spēka izpausmju pamatotā daudzveidībā, kurā tā izaugusi, jo vairāk tā kļūst patiesi evaņģelizējoša, tas ir, spējīga bagātināt savu tautu no universālā mantojuma un spējīga dāvēt vispārējai Baznīcai savas tautas pieredzi un dzīvi visu kopējam labumam.

NEAIZSKARAMAIS TICĪBAS MANTOJUMS

65. Par šo jautājumu mēs skaidri izteicāmies Sinodes trešās sanāksmes noslēgumā. Tēviskā mīlestībā mēs uzsvērām to, kāda nozīme ir Pētera pēctecim kā redzamai, dzīvai un dinamiskai vienotības starp Baznīcām – tāpat vienīgās Baznīcas universāluma – zīmei [93]. Uzsvērām arī lielo atbildību, kas gulstas uz mūsu pleciem un ko mēs dalām ar mūsu brāļiem bīskapiem, – saglabāt neskartu katoliskās ticības saturu, ko Kungs uzticēja apustuļiem. Kaut gan šis saturs tiek tulkots visās valodās, tomēr to nedrīkst mainīt vai izkropļot. Arī ietērtam vietējo tautu simbolos un skaidrotam tādos teoloģiskos jēdzienos, kuri atbilst visdažādākajām kultūrām, sabiedrībām vai rasēm, tam ir jā saglabā tāds katoliskās ticības saturs, kādu Baznīcas maģistērijs ir saņēmis un nodod tālāk.

66. Tātad visa Baznīca ir aicināta veikt evaņģelizāciju, taču saistībā ar evaņģelizāciju ir daudz atšķirīgu uzdevumu. Šī kalpojumu daudzveidība vienas un tās pašas misijas vienotībā ir evaņģelizācijas bagātība un skaistums. Īsumā pakavēsimies pie šie uzdevumiem.

Vispirms lai mums ir ļauts norādīt, ar kādu neatlaidību Kungs, kā to lasām Evaņģēlijā, uztic apustuļiem Vārda sludināšanu. Viņš tos izredzēja [94], vairākus gadus draudzīgā gaisotnē mācīja [95], iecēla [96] un sūtīja, [97] lai tie būtu Viņa sūtītie pestīšanas vēsts liecinieki un skolotāji. Savukārt divpadsmit apustuļi sūtīja savus pēctečus, lai tie turpinātu sludināt Labo Vēsti apustuļu garā.

PĒTERA PĒCTECIS

67. Saskaņā ar Kristus gribu Pētera pēctecim ir dots godpilnais uzdevums mācīt atklāto patiesību. Jaunā Derībā bieži stāstīts par Pēteri, kas, "Svētā Gara piepildīts", runā visu pārējo vārdā [98]. Tāpēc svētais Leons Lielais par Pēteri teicis, ka viņš ir pelnījis pirmo vietu apustulātā [99]. Šī paša iemesla dēļ Baznīca ir norādījusi uz pāvestu kā uz to, kas "atrodas apustulāta priekšgalā – sargtorņa visaugstākajā vietā" [100]. Vatikāna II koncils to vēlējās atkārtot, pasludinot, ka "Kristus pavēle sludināt Evaņģēliju visai radībai (sal. Mk 16, 15) pirmām kārtām un tiešā veidā attiecas uz bīskapiem vienotībā ar Pēteri un Pētera vadībā" [101]. Tādējādi pilnīgā, augstākā un universālā vara [102], kuru Kristus uzticēja savam vikāram Baznīcas pastorālās vadības īstenošanai, vispirms izpaužas tajā, ka pāvests sludina un liek arī citiem sludināt pestīšanas Labo Vēsti.

BĪSKAPI UN PRIESTERI

68. Bīskapi, apustuļu pēcteči, būdami vienoti ar Pētera pēcteci, bīskapa ordinācijas spēkā saņem varu Baznīcā mācīt atklāto patiesību. Viņi ir ticības skolotāji.

Šajā evaņģelizācijas kalpojumā bīskapiem īpašā veidā pievienojas tie, kuri priesteru ordinācijas spēkā "darbojas Kristus personā" [103], audzinot ticībā Dieva tautu, sludinot Dieva Vārdu un vienlaikus administrējot Euharistiju un citus sakramentus.

Tāpēc mums, Baznīcas ganiem, vairāk nekā visiem pārējiem Baznīcas locekļiem, ir dziļi jāizprot šis pienākums. Tas, kas mūsu priesteru kalpojumu dara neatkārtojamu, kas dziļi vieno tūkstošiem rūpju, kuras mūs nodarbina visas mūsu dzīves gaitā, un kas mūsu aktivitātes dara īpašas, ir šis ikvienas mūsu darbības mērķis – "sludināt Dieva Evaņģēliju" [104].

Lūk, mūsu identitātes iezīme, kuru nedrīkstētu aizēnot nekādas šaubas un aptumšot pārmetumi, – mūs, Baznīcas ganus, ir izraudzījis visaugstākais Ganītājs savā žēlsirdībā, [105] par spīti mūsu vājumam, lai mēs ar autoritāti sludinātu Dieva Vārdu,

sapulcinātu izkaisīto Dieva tautu, spēcīnātu to ar sakramentiem – Kristus darbības zīmēm –, vadītu to pa pestīšanas ceļu un uzturētu vienotībā, kuras darbīgie un dzīvie instrumenti dažādos līmeņos esam mēs paši, lai nemiīgi aktivizētu šo kopienu, kura pulcējusies ap Kristu saskaņā ar tās dziļāko aicinājumu. Un, kad mēs tik, cik tas ir mūsu cilvēciskajos spēkos, un ar Dieva žēlastību to visu darām, tad mēs veicam evaņģelizācijas darbu: mēs – pildot vispārējās Baznīcas gana amatu, mūsu brāļi bīskapi – vadot vietējās Baznīcas, priesteri un diakoni – vienoti ar saviem bīskapiem, kuru līdzstrādnieki viņi ir, komūnijā, kuras avots ir Ordinācijas sakraments un mīlestība pret Baznīcu.

KLOSTERĻAUDIS

69. Klosterļaudis, veltot savu dzīvi Dievam, kļūst par īpaši iedarbīgu evaņģelizācijas līdzekli. Klosterdzīve savā dziļākajā būtībā ir daļa no Baznīcas dinamisma – Baznīcas, kura karsti ilgojas pēc “Absolūtā”, kas ir Dievs, un ir aicināta uz svētumu. Klosterļaudis ir šī svētuma liecinieki, jo iemieso sevī Baznīcu, kura vēlas pilnībā īstenot Kalna svētību radikālismu. Viņu dzīvesveids ir zīme tam, ka viņi pilnībā sevi veltī kalpošanai Dievam, Baznīcai un brāļiem.

Šī iemesla dēļ klosterļaudīm ir īpaša nozīme liecības sniegšanā, par kuru teicām, ka tā ir pirmais evaņģelizācijas elements. Viņu klusējošā liecība par nabadzību un atraisīšanos no šīs pasaules lietām, šķīstību un sirdsskaidrību, par upurgatavu paklausību ir kā izaicinājums pasaulei un pat pašai Baznīcai; turklāt tā var kļūt par izteiksmīgu sludināšanu, kas spēj uzrunāt arī tos labas gribas cilvēkus, kuri nav kristieši, bet kuru uzmanību saista garīgās vērtības.

No šāda skatpunkta raugoties, viegli nojaust, kāda nozīme evaņģelizācijā ir tiem klosteru brāļiem un māsām, kuri nododas lūgšanai, klusumam, gandarīšanai un upurim. Citi klosterļaudis, un to ir vairums, tiešā veidā ir veltījušies Kristus sludināšanai. Viņu misionārā darbība, protams, ir atkarīga no hierarhijas, un tai ir jābūt saskaņotai ar apstiprinātu pastorālo programmu. Taču nav iespējams pārvērtēt to milzīgo ieguldījumu, ko viņi ir snieguši un turpina sniegt evaņģelizācijas darbā. Pateicoties tam, ka ir konkrēti, viņi ir pilnīgi atvērti un brīvi atstāt visu, lai, sludinot Evaņģēliju, ietu līdz pat pasaules malai. Viņi ir uzņēmīgi, un viņu apustulātu bieži raksturo izdoma un oriģinalitāte, kas rada apbrīnu apkārtējos. Viņi ir nesavtīgi – bieži vien šie cilvēki atrodas misijas priekšpostenī, riskējot ne tikai ar veselību, bet arī dzīvību. Patiešām, Baznīca viņiem ir ļoti daudz parādā.

LAJI

70. Lajiem, kuri sava specifiskā aicinājuma dēļ dzīvo pasaulē un veic visdažādākos laicīgos uzdevumus, tieši, pildot šos uzdevumus, ir jāīsteno īpašs evaņģelizācijas veids.

Viņu tiešais un primārais uzdevums nav Baznīcas kopienu dibināšana un to attīstīšana – tas ir Baznīcas ganu specifiskais uzdevums –, bet gan visu to apslēpto kristīgo un evaņģēlisko iespēju īstenošana, kas jau pastāv un tiek izmantotas pasaulē.

Lajiem evaņģelizācija jāveic plašajā un komplicētajā politikas, sabiedriskās dzīves un ekonomikas jomā, kā arī kultūras, zinātnes un mākslas, starptautisko attiecību un plašsaziņas līdzekļu jomā, kā arī vēl dažās citās jomās, kas ir īpaši atvērtas evaņģelizācijai, piemēram, tādā kā mīlestība, ģimene, bērnu un pusaudžu audzināšana, profesionālais darbs, cilvēka ciešanas. Jo vairāk būs evaņģēliskā gara iedvesmotu laju, kuri jutīsies atbildīgi par šīm dzīves jomām un konkrēti ar tām nodarbosies, kompetenti tās vadīs un apzināsies savu pienākumu attīstīt tajās esošo kristīgo saturu, kas nereti ir apslēpts un ierobežots, jo vairāk šīs dzīves jomas kalpos Dieva valstības celšanai un pestīšanai Jēzū Kristū, neko nezaudējot no to cilvēciskā faktora, bet atklājot bieži nezināmu transcendentu dimensiju.

ĢIMENE

71. Runājot par laju apustulātu saistībā ar evaņģelizāciju, nevar neuzsvērt ģimenes evaņģelizācijas darbību. Baznīcas vēsturē ir bijuši daudzi tādi brīži, kad ģimene pamatoti ir pelnījusi, lai uz to attiecinātu skaisto apzīmējumu "mājas Baznīca", kuru apstiprināja Vatikāna II koncils [106]. Tas nozīmē, ka ikvienā kristīgajā ģimenē vajadzētu atklāties dažādām vispārējās Baznīcas iezīmēm. Turklāt ģimenei, tāpat kā Baznīcai, ir jābūt par vietu, kur tiek sludināts Evaņģēlijs un no kuras tas izplatās.

Tāpat ģimenē, kura apzinās šo savu misiju, visi ģimenes locekļi veic evaņģelizāciju un paši tiek evaņģelizēti. Vecāki ne tikai nodod Evaņģēliju bērniem, bet var šo Evaņģēliju arī saņemt no viņiem, dziļi izdzīvotu. Un šāda ģimene kļūst par Evaņģēlija sludinātāju daudzām citām ģimenēm un videi, kurā tā dzīvo. Arī tām ģimenēm, kuru pamatā ir tā sauktā jauktā laulība, ir pienākums saviem bērniem sludināt Kristu, pilnībā atklājot sekas, kas izriet no visiem kopīgā Kristības sakramenta. Turklāt tām ir arī grūtais uzdevums rūpēties par vienotību.

JAUNIEŠI

72. Apstākļi mūs mudina īpašu uzmanību pievērst jauniešiem. Arvien augošais jauniešu skaits un viņu īpatsvara palielināšanās sabiedrībā, problēmas, kas tiem jārisina, – tam visam ikvienā cilvēkā būtu jāmodina vēlēšanās dedzīgi un ar gudrību piedāvāt jauniešiem evaņģēlisko ideālu, lai viņi to varētu iepazīt un īstenot dzīvē. Taču ir svarīgi, lai tie jaunieši, kas ir guvuši labu audzināšanu ticībā un lūgšanā, arvien vairāk kļūtu par savu vienaudžu apustuļiem. Baznīca ļoti cer uz viņu palīdzību, un mēs paši vairākkārt esam apstiprinājuši to, ka pilnīgi paļaujamies uz viņiem.

DAUDZVEIDĪGIE KALPOJUMI

73. Tādējādi laju aktīvā klātbūtne laicīgajās lietās kļūst aizvien nozīmīgāka. Tomēr nedrīkst neņemt vērā vai aizmirst arī kādu citu aspektu, proti, laji var just sevī aicinājumu vai tikt aicināti sadarboties ar Baznīcas ganiem kalpošanā Baznīcas kopienai, lai tā augtu un dzīvotu, un tās labā veikt visdažādākos kalpojumus saskaņā ar žēlastību un harizmām, ar kurām Kungs gribēs viņus apveltīt.

Mēs izjūtam neizsakāmi lielu iekšējo prieku, kad redzam daudzus Baznīcas ganus, klosterļaudis un lajus, kuri, ar aizrautību īstenojot savu evaņģelizācijas misiju, meklē aizvien piemērotākus veidus iedarbīgai Evaņģēlija sludināšanai. Mēs atbalstām atvērtību, ko šodien Baznīca, rūpju pilna, īsteno šajā ziņā. Tā vispirms ir atvērtība uzskatos un tad – Baznīcas kalpojumu ziņā, kuri spēj atjaunot un stiprināt tās evaņģelizācijas dinamismu.

Līdzās kalpojumiem, kas izriet no Ordinācijas sakramenta, kura spēkā Baznīcas gani īpašā veidā veltī sevi kalpošanai kopienas labā, Baznīca nešaubīgi atzīst arī citus, ar ordināciju nesaistītus kalpojumus, kas ir piemēroti īpašu uzdevumu veikšanai Baznīcā.

Atskatoties uz Baznīcas pirmsākumiem, varam smelties gaismu un izmantot šo seno pieredzi, kas ir jo vērtīgāka tāpēc, ka ļāvusi Baznīcai nostiprināties, augt un paplašināties. Taču, pievēršoties avotiem, nedrīkstam aizmirst arī cilvēces un Baznīcas tagadējās vajadzības. Smelties no šiem avotiem, kas vienmēr ir iedvesmojoši, nezaudēt nevienu no vērtībām un prast tās piemērot mūsdienu vajadzībām – tādas ir galvenās vadlīnijas, kas palīdzēs ar gudrību izvērtēt un izraudzīties tos kalpojumus, kuri Baznīcai ir nepieciešami un kurus daudzi tās locekļi ar prieku uzņemsies, lai stiprinātu Baznīcas kopienas dzīvotspēju. Šiem kalpojumiem būs īsta pastorālā vērtība tad, ja tie tiks iedibināti, pilnībā ievērojot vienotības principu un ņemot vērā norādījumus, kurus sniegs gani, kas ir atbildīgi par Baznīcas vienotību un par to rūpējas.

Šie kalpojumi, kas varētu šķīst jauni, patiesībā ir cieši saistīti ar Baznīcas vēstures gaitā piedzīvoto. Piemēram, katehēti, lūgšanu un dziedāšanas vadītāji, kristieši, kas veltījušies Dieva Vārda sludināšanai vai kalpošanai trūcīgajiem brāļiem, visbeidzot, mazo kopienu vadītāji, atbildīgie par apustuliskajām kustībām un citi. Šie kalpojumi ir ļoti vērtīgi, lai Baznīca iesakņotos, dzīvotu un augtu, tie var ietekmēt apkārtējo vidi un aizsniegt tos, kas ir tālu. Īpašu atzinību izsakām visiem tiem lajiem, kuri daļu sava laika un spēka vai pat visu savu dzīvi velta tam, lai kalpotu misijai.

Visiem, kas veic evaņģelizāciju, ir nepieciešama rūpīga sagatavošanās. Vēl jo vairāk tā ir nepieciešama tiem, kuri sevi veltī kalpošanai Dieva Vārdam. Tiem, kuru uzdevums ir Dieva Vārda tālāk nodošana, pastāvīgi nostiprinoties pārliecībā par tā lielumu un bagātību, vislielākā uzmanība jāvelta tam, lai viņu valoda būtu cieņpilna, precīza un atbilstoša. Mēs visi labi zinām, ka šodien prasmei runāt ir ļoti liela nozīme. Kā gan sludinātāji un katehēti to varētu neņemt vērā?

Tāpēc mēs patiešām ceram, ka ikvienas vietējās Baznīcas bīskapi pienācīgi rūpēsies par to, lai visi Vārda kalpotāji saņemtu atbilstošu formāciju. Šī nopietnā sagatavošanās nostiprinās viņu iekšējo pārliecību, kā arī vairo entuziasmu sludināt Jēzu Kristu mūsu dienās.

7. EVAŅĢELIZĀCIJAS GARS

NEATLIEKAMS AICINĀJUMS

74. Šo sarunu ar mūsu mīlotajiem brāļiem un dēliem mēs negribētu beigt, īpaši neuzsverot to, cik liela nozīme ir iekšējai attieksmei, kurai jāiedvesmo evaņģelizācijas veicēju darbs.

Mūsu Kunga Jēzus Kristus un svēto apustuļu Pētera un Pāvila vārdā mēs aicinām visus tos, kuri, pateicoties Svētā Gara harizmām un Baznīcas pilnvarojumam, ir īsti evaņģelizācijas veicēji, būt šī aicinājuma cienīgiem un veikt to bez jebkādam šaubām un bailēm, nepiemirstot nosacījumus, kuri evaņģelizāciju dara ne tikai iespējamu, bet arī aktīvu un auglīgu. Lūk, galvenie nosacījumi, kurus vēlamies uzsvērt.

SVĒTĀ GARA SPĒKĀ

75. Evaņģelizācija nekad nebūs iespējama bez Svētā Gara darbības. Pār Jēzu no Nācaretes Gars nonāca Viņa kristīšanas brīdī, kad Tēva balss – “Šis ir mans mīļais Dēls, kas man labpatīk” [107] – skaidri apliecināja Viņa izredzētību un misiju. Pirms misijas uzsākšanas Viņš, “Gara vadīts”, tuksnesī piedzīvoja izšķirošu cīņu un vissmagāko pārbaudījumu [108]. “Gara spēkā” [109] Viņš atgriezās Galilejā, lai sludinātu savā dzimtajā pilsētā Nācaretē, attiecinot uz sevi šos Isaja vārdus: “Dieva Gars ir pār mani,” – kā arī: “Šodien ir piepildījušies šie Rakstu vārdi.” [110] Sūtot savus mācekļus, Viņš dvesa uz tiem, sacīdams: “Saņemiet Svēto Garu.” [111]

Patiešām, tikai pēc tam, kad Vasarsvētku dienā bija nācis Svētais Gars, apustuļi devās pa visu pasauli, lai uzsāktu lielo Baznīcas evaņģelizācijas darbu, un Pēteris šo notikumu skaidroja kā Joela pravietojuma piepildījumu: “Es izliešu savu garu pār visu radību.” [112] Pēteri piepildīja Svētais Gars, lai viņš varētu liecināt cilvēkiem par Jēzu, Dieva Dēlu [113]. Arī Pāvilu, pirms viņš bija sācis apustulisko kalpošanu, piepildīja Svētais Gars [114]. Tāpat arī Stefans, Svētā Gara pilns, tika izvēlēts par diakonu un liecināja ar savām mocekļa asinīm [115]. Gars, kas lika runāt Pēterim, Pāvilam un citiem apustuļiem, iedvesmojot tos sacīt īstos vārdus, “nāk arī pār tiem, kas klausās Dieva Vārdu” [116].

Baznīca “aug, Svētā Gara iepriecinājuma piepildīta” [117]. Svētais Gars ir Baznīcas dvēsele. Svētais Gars ir tas, kas ticīgajiem izskaidro Jēzus mācības un Viņa noslēpuma dziļo nozīmi. Svētais Gars ir tas, kas šodien, tāpat kā Baznīcas pirmsākumos, darbojas katrā, kas veic evaņģelizāciju un kas ļaujas Viņa vadībai. Dieva Gars liek uz šo cilvēku lūpām vārdus, kurus viņi paši nespētu rast, un vienlaikus sagatavo klausītāju sirdi, lai tie atvērtos Labajai Vēstij un sludinātajai Dieva valstībai.

Tehnisko līdzekļu izmantošana evaņģelizācijā ir laba, taču pat vispilnīgākie no tiem nespēj aizstāt Gara maigo darbību. Kaut arī evaņģelizētājs būtu nevainojami sagatavots, bez Svētā Gara viņa darbs nenesīs augļus. Bez Viņa vispārliecinošākā runa nespēj skart cilvēka garu. Bez Viņa vislabāk izstrādātās socioloģijas vai psiholoģijas sistēmas izrādās tukšas un nevērtīgas.

Šobrīd Baznīca piedzīvo īpašu Svētā Gara laiku. Visā pasaulē Viņu cenšas labāk iepazīt – iepazīt tādu, kādu Viņu atklāj Svētie Raksti. Daudzi ir laimīgi, ļaujoties Gara iedvesmai. Daudzi pulcējas ap Viņu un vēlas sevi uzticēt Viņa vadībai. Kaut arī Dieva

Garam ir izcila nozīme visā Baznīcas dzīvē, tomēr galvenokārt Viņš darbojas evaņģelizācijas misijā. Tā nav nejaušība, ka evaņģelizācija iesākās Vasarsvētku rītā, Svētā Gara iedvesmas spēkā. Var teikt, ka Svētais Gars ir galvenais evaņģelizācijas veicējs, jo Viņš mudina sludināt Evaņģēliju un sagatavo cilvēka sirdi pestīšanas vārda pieņemšanai un izprašanai [118]. Patiesi ir arī apgalvojums, ka Svētais Gars ir evaņģelizācijas mērķis, – tikai Viņš dod ierosmi jaunai radīšanai, tas ir, rada jaunu cilvēci, uz ko evaņģelizācijai ir jātiecas, saglabājot vienotību daudzveidībā, kuru evaņģelizācija tiecas panākt kristiešu kopienā. Ar Svētā Gara starpniecību Evaņģēlijs caurstrāvo pasauli, jo Gars dod spēju izprast “laika zīmes” – Dieva zīmes –, kuras evaņģelizācija atklāj un ļauj saskatīt vēstures gaitā.

1974. gada Bīskapu sinode, īpaši uzsverot Svētā Gara nozīmi evaņģelizācijā, izteica vēlēšanos, lai Baznīcas gani un teologi – te mēs piepulcinām arī visus ticīgos, kuri Kristības sakramentā ir Svētā Gara apzīmogoti – nopietni studētu to, kāds ir Svētais Gars un kā Viņš darbojas saistībā ar mūsdienu evaņģelizācijā. Tā ir arī mūsu vēlēšanās. Vienlaikus mēs aicinām visus, kas veic evaņģelizāciju, – lai kas viņi arī būtu – nemīīgi un ar stipru ticību un dedzību lūgt Svēto Garu, ļaujoties Viņa tālredzīgajai vadībai, jo Viņš ir galvenais visu evaņģelizācijas plānu, ierosmju un darbības iedvesmotājs.

PATIESIE LIECINIEKI

76. Tagad pievērsīsim uzmanību pašiem Evaņģēlija sludinātājiem. Šodien bieži tiek apgalvots, ka mūsu laikmetam ir raksturīgas ilgas pēc patiesības. Īpaši, runājot par jauniešiem, uzsver, ka viņi bēg no izlikšanās un nepatiesības, bet vairāk par visu meklē patiesību un skaidrību.

Šīs laika zīmes liek mums būt modriem. Klusuciešot vai skaļi kļiedzot, bet vienmēr spēcīgi mums tiek uzdots jautājums: “Vai jūs paši ticat tam, ko sludināt? Vai jūs dzīvojat saskaņā ar to, kam ticat? Vai jūs patiešām sludināt to, ko paši dzīvojat?” Dzīves liecība vairāk nekā jebkad agrāk ir kļuvusi par sludināšanas iedarbīguma būtisku nosacījumu. Šī iemesla dēļ mēs savā ziņā esam atbildīgi par to, lai Evaņģēlijs, ko sludinām, īstenotos.

“Kas notiek ar Baznīcu desmit gadus pēc Koncila noslēguma?” šo jautājumu mēs uzdevām, uzsākot šīs pārdomas. Vai tā patiešām ir nostiprinājusies pasaulē, tajā pašā laikā būdama pietiekami brīva un neatkarīga, lai uzrunātu pasauli? Vai tā apliecina savu solidaritāti ar cilvēkiem un vienlaikus vienotību ar Absolūto, ar Dievu? Vai tās kontemplācija un adorācija ir kļuvusi dedzīgāka, vai tās misionārā, karitatīvā un atbrīvošanas darbība ir intensīvāka? Vai tā velta aizvien vairāk pūļu kristiešu pilnīgas vienotības atjaunošanai, kas mūsu kopīgo liecību dara iedarbīgāku – “lai pasaule ticētu” [119]. Mēs visi esam atbildīgi par atbildēm, kuras varētu sniegt uz šiem jautājumiem.

Tāpēc mēs vērsimies pie cienījamajiem brāļiem bīskapiem, kuriem Svētais Gars līcis vadīt Dieva Baznīcu [120]. Mēs vērsimies pie priesteriem un diakoniem – bīskapu palīgiem Dieva tautas pulcināšanā un vietējo kopienu garīgajā vadībā. Mēs vērsimies pie klosterļaudīm – uz svētumu aicinātās Baznīcas lieciniekiem, kuri paši ir aicināti uz dzīvi, kas liecina par Kalna svētībām. Mēs vērsimies pie lajiem: kristīgajām ģimenēm, jauniešiem un pieaugušajiem, dažādu profesiju pārstāvjiem un vadītājiem, neaizmirstot arī nabagus, kuri bieži ir bagāti ticībā un cerībā, visiem lajiem, kuri apzinās savu nozīmi evaņģelizācijā, kalpojot Baznīcai vai

sabiedrībai un pasaulei. Visiem mēs sakām: mūsu degsmei evaņģelizēt ir jāizplūst no patiesi svētas dzīves, un sludināšanai, kas spēku smeļas lūgšanā, bet jo īpaši mīlestībā pret Euharistiju, ir jāveicina – kā to atgādināja Vatikāna II koncils – paša sludinātāja svēttapšana [121].

Paradoksāli, taču pasaule, kurā vērojamas neskaitāmas Dieva atmešanas zīmes, Viņu meklē visnegaidītākajos veidos un sāpīgi izjūt nepieciešamību pēc Viņa. Tā pieprasa tādus Evaņģēlija sludinātājus, kuri stāstītu par Dievu, kas viņiem ir tuvs un kuru viņi pazīst, it kā redzētu Neredzamo [122]. Pasaule pieprasa un gaida no mums dzīves vienkāršību, lūgšanas garu, tuvākā mīlestību pret visiem, īpaši pret mazajiem un nabadzīgajiem, paklausību un pazemību, pašizliedzību un uzpurēšanos. Bez šīm svētuma zīmēm mūsu vārdi nespēs nonākt līdz mūsdienu cilvēku sirdij – tie būs neauglīgi un veltīgi.

VIENTĪBAS VEICINĀTĀJI

77. Evaņģelizācijas spēks būtiski mazināsies, ja starp Evaņģēlija sludinātājiem dažādu iemeslu dēļ valdīs sašķeltība. Vai tieši sašķeltība šodien nav viena no evaņģelizācijas lielākajām neveiksmēm? Patiešām, ja Evaņģēlijs, kuru sludinām, izrādās, ir doktrinālo strīdu plosīts, ja kristiešu vidū, kuri pauž atšķirīgas teorijas par Kristu un Baznīcu un kuriem ir atšķirīgi viedokļi par sabiedrību un cilvēciskajām institūcijām, pastāv ideoloģiski grupējumi vai savstarpēja nosodīšana, tad vai gan tie, kam mēs sludinām, var nejusties samulsuši, dezorientēti un pat ieļautoti?

Kunga garīgais testaments mūs māca, ka vienotība kristiešu vidū ir pierādījums ne tikai tam, ka esam Viņa mācekļi, bet arī tam, ka Jēzus ir Tēva sūfītāis. Tā ir kristiešu un paša Kristus ticamības kritērijs. Mums, Evaņģēlija sludinātājiem, jāstājas Kristum ticīgo priekšā nevis dažādu neauglīgu strīdu sašķeltiem, bet gan kā ticībā nobriedušiem cilvēkiem, kuri, par spīti pastāvošajām pretrunām, spēj būt kopā, spēj kopīgi, atklāti un nesavtīgi meklēt patiesību. Jā, evaņģelizācijas liktenis ir atkarīgs no tā, vai Baznīca spēs sniegt vienotības liecību. Tas liek apzināties mūsu atbildību, bet vienlaikus arī iepriecina.

Te būtu jāuzsver, ka visu kristiešu vienotība ir evaņģelizācijas ceļš un instruments. Sašķeltība kristiešu vidū ir sāpīga realitāte, kas vājina Kristus darbu. Vatikāna II koncils skaidri un noteikti apgalvoja: “Sašķeltība kristiešu vidū kaitē svētajai Evaņģēlija sludināšanas lietai visai radībai un daudzus kavē atvērties ticībai.” [123]

Šī iemesla dēļ, izsludinot Jubilejas gadu, mēs uzskatījām par nepieciešamu vērsties pie visiem katoliskās pasaules ticīgajiem ar šādu atgādinājumu: “Visu cilvēku izlīgšana ar Dievu, mūsu Tēvu, ir atkarīga no vienotības atjaunošanas to vidū, kuri jau ir iepazinuši un ticībā pieņēmuši Jēzu Kristu kā žēlsirdības Kungu, kas cilvēkus dara brīvus un tos vieno mīlestības un patiesības Garā.” [124] Tāpēc mēs ar lielu cerību raugāties uz kristiešu centieniem atjaunot pilnīgu vienotību, kādu vēlējas Kristus. Svētais Pāvils to apstiprinājis, sacīdams: “Bet cerība nepieviļ.” [125] Šobrīd, strādājot, lai saņemtu no Kunga pilnīgu vienotību, vēlamies, lai lūgšanas šajā nodomā kļūtu intensīvākas. Mēs pievienojamies vēlmei, kuru Bīskapu sinodes trešajā sanāksmē izteica Sinodes tēvi, – censties pēc iespējas ciešāk sadarboties ar brāļiem kristiešiem, pamatojoties uz mums kopīgo Kristību un ticības mantojumu, lai evaņģelizācijas darbā mūsu kopīgā liecināšana par Kristu pasaulei kļūtu aizvien plašāka. Uz to mūs mudina Kristus pavēle, un to pieprasa pienākums sludināt un liecināt par Evaņģēliju.

PATIESĪBAS KALPI

78. Evaņģēlijs, kas mums uzticēts, ir patiesības vārds. Šī patiesība dara brīvus [126] un ir vienīgā, kas spēj dāvēt sirdsmieru. Tieši to vēlas dzirdēt cilvēki, kad viņiem sludinām Labo Vēsti: patiesību par Dievu, patiesību par cilvēku un viņa noslēpumaino likteni, patiesību par pasauli. Tā ir smaga patiesība, kuru meklējam Dieva Vārdā un kura – vēlreiz to atkārtojam – nav mūsu īpašums, mēs neesam tās tiesātāji, bet gan glabātāji, vēstītāji un kalpi.

No evaņģelizācijas veicēja tiek prasīta cieņpilna attieksme pret patiesību un jo īpaši tāpēc, ka patiesība, kurā viņš pats iedziļinās un kuru nodod tālāk, ir atklātā patiesība, tātad vairāk nekā jebkura cita patiesība tā ir daļa no pirmpatiesības, kas ir pats Dievs. Tātad Evaņģēlija sludinātājs ir tas, kas pašizliedzīgi un nebaidoties no ciešanām, vienmēr meklē patiesību, lai sniegtu to citiem. Viņš nekad nenodod un neslēpj patiesību, lai izpatiktu cilvēkiem, lai radītu apbrīnu vai viņus šokētu, lai būtu oriģināls vai atstātu uz tiem iespaidu. Viņš nekad neatsakās no patiesības, neaptumšo atklāto patiesību, nevēlēdamies to meklēt sava slinkuma, ērtību vai bailu dēļ. Viņš nekad nepārstāj tajā iedziļināties un kalpo tai augstsirdīgi un nesavtīgi. Mūsu – ticīgās tautas ganu – pastorālā kalpošana mūs mudina šo patiesību sargāt, aizstāvēt un nodot tālāk neatkarīgi no tā, cik lielus upurus tas prasīs. Daudzi izcili un svēti Baznīcas gani mums ir devuši piemēru šādai patiesības mīlestībai, kas nereti bijusi varonīga. Patiesības Dievs gaida no mums, lai mēs būtu modri tās aizstāvji un dedzīgi sludinātāji. Jūs, kas esat doktori, teologi, ekseģēti vai vēsturnieki, – evaņģelizācijai ir nepieciešams jūsu nenogurstošais pētnieciskais darbs, kā arī jūsu centieni un prasme nodot tālāk patiesību, kurai jūs tuvina studijas, bet kura vienmēr pārsniedz cilvēka sirdi, jo tā ir Dieva patiesība. Vecāki un audzinātāji, jūsu uzdevums – kuru sarežģī daudzie šābrīža konflikti – ir palīdzēt saviem bērniem un audzēkņiem atklāt patiesību, arī reliģisko un garīgo patiesību.

MĪLESTĪBAS VADĪTI

79. Evaņģelizācijas darbs no tā veicēja pieprasa arvien lielāku brāļu mīlestību pret tiem, kurus viņš evaņģelizē. Apustulis Pāvils, ikviena sludinātāja paraugs, tesalonikiešiem rakstīja vārdus, kas ir kā programma mums visiem: "Tā jūs mīlēdami, mēs ļoti vēlējamies ne vien Dieva Evaņģēliju jums dot, bet pat mūs pašus, jo jūs kļūvat mums tik ļoti dārgi." [127] Kas tā ir par mīlestību? Tā ir daudz lielāka par pedagoga mīlestību, drīzāk tā ir tēva, vēl vairāk – mātes mīlestība [128]. Šādu mīlestību Kungs gaida no ikviena Evaņģēlija sludinātāja un ikviena Baznīcas cēlāja. Šādas mīlestības apliecinājums ir centieni nodot tālāk patiesību un virzīt uz vienotību. Tāpat šīs mīlestības zīme ir sevis veltīšana bez atlikuma un atrunām Jēzus Kristus sludināšanai. Minēsim vēl citas šādas mīlestības iezīmes.

Pirmā ir cieņa pret to personu reliģisko un garīgo situāciju, kuras evaņģelizējam. Cieņa pret viņu dzīves ritmu, jo nevienam nav tiesību uzspiest kaut ko citu. Cieņa pret viņu sirdsapziņu un pārliecību, neizrādot neiecietību.

Nākamā iezīme ir uzmanība, lai otru neievainotu, īpaši ticībā vāju cilvēku [129], izsakot apgalvojumus, kas vieniem var būt

saprotami, bet citiem ticīgajiem var kļūt par iemeslu satraukumam un ieļauojumam, radot dvēselē ievainojumu.

Visbeidzot, par mīlestību liecina centieni nodot kristiešiem nevis šaubas vai neskaidrus apgalvojumus, kuru iemesls ir nepilnīgi apgūtas zināšanas, bet drošu pārliecību, kuras pamatā ir Dieva Vārds. Šāda pārliecība ticīgajiem ir nepieciešama, lai dzīvotu kristīgu dzīvi. Tiem uz to ir tiesības, jo viņi ir Dieva bērni, kas, būdami Viņa rokās, pilnībā sevi veltī mīlestības prasībām.

AR SVĒTAJIEM PIEMĪTOŠU DEGSMI

80. Mūsu pamudinājumu iedvesmojusi to izcilāko sludinātāju un evaņģelizācijas veicēju dedzība, kuri savu dzīvi pilnībā veltījuši apustulātam. Viņu vidū vēlamies īpaši izcelt tos, kurus mēs šajā Svētajā gadā paaugstinājām altāra godā. Viņi ir pratuši pārvarēt daudzus šķēršļus evaņģelizācijas darbā.

Mūsdienās sastopami ļoti dažādi šķēršļi, kuru vidū minēsim dedzības trūkumu, kas ir ļoti nopietns šķērslis, jo rodas Baznīcas iekšienē. Daudzos Evaņģēlija sludinātājos tas izpaužas kā pagurums un vilšanās, rutīna un vienaldzība, bet jo īpaši kā prieka un cerības trūkums. Tāpēc mēs aicinām visus, kam ir pienākums evaņģelizēt, neatkarīgi no evaņģelizācijas veida un pildāmās funkcijas spēcīnāt sava gara degsmi [\[130\]](#).

Lai šī degsme nezustu, mums jāprot atteikties no vēlēšanās meklēt attaisnojumus, kuri var kavēt evaņģelizācijas darbu. Protams, visnegodīgākās ir tās atrunas, kuru pamatojums tiek meklēts tādā vai citā Koncila mācībā.

Pārāk bieži nākas dzirdēt šāda veida apgalvojumus: piedāvāt patiesību, kaut arī tā ir Evaņģēlija patiesība, norādīt ceļu, kaut arī tas ir pestīšanas ceļš, nozīmē pārkāpt reliģisko brīvību. Turklāt tiek piebilsts – kāpēc vajadzīga Evaņģēlija sludināšana, ja visi, kuru sirds ir krietna, iemanto pestīšanu? No otras puses – ja pasaule un vēsture ir piepildīta ar “Vārda sēklām”, tad vai nav ilūzija vēlēties nest Evaņģēliju tur, kur tas jau atrodams kā sēkla, ko izsējis pats Kungs?

Tas, kas Koncila dokumentos padziļināti pēta jautājumus, kuri saistīti ar šiem ļoti virspusējiem iebildumiem, sastapsies ar pavisam citu skatījumu uz realitāti. Protams, būtu nepareizi kaut ko uzspiest mūsu brāļu sirdsapziņai. Bet tai piedāvāt evaņģēlisko patiesību un pestīšanu Jēzū Kristū, to skaidri pamatojot un pilnībā respektējot izvēles brīvību, turklāt nepieļaujot “nekādu piespiešanu vai negodīgu pamudināšanu, vai necienīgu pierunāšanu”, [\[131\]](#) – tas nekādā gadījumā nav uzbrukums reliģijas brīvībai, bet gan cieņas izrādīšana šai brīvībai, kurai tiek dota iespēja izvēlēties ceļu, kuru pat neticīgie uzskata par cēlu un aizraujošu. Vai tad tas ir pārkāpums pret kāda brīvību – ar prieku sludināt Labo Vēsti, kuru esam saņēmuši Kunga žēlsirdības dēļ [\[132\]](#) ? Un kāpēc gan pasaulei ir tiesības sludināt melus un kļūdas, samaitātību un pornogrāfiju, diemžēl bieži to visu arī uzspiežot ar destruktīvu propagandu plašsaziņas līdzekļos, ar iecietīgiem likumiem un izmantojot labu cilvēku bailes un ļaunu cilvēku nekaunību?

Evaņģēlija sludinātājam ir ne vien tiesības, bet arī pienākums cieņpilnā veidā iepazīstināt ar Kristu un Viņa valstību. Savukārt cilvēkiem, viņa brāļiem, ir tiesības no viņa dzirdēt pestīšanas Labo Vēsti. Dievs var atpessīt tos, kurus vēlas, arī neparastos veidos,

kas zināmi tikai Viņam [133]. Bet, ja Dieva Dēls ir nācis pasaulē, tad tikai tādēļ, lai ar saviem vārdiem un dzīvi rādītu mums parastos pestīšanas ceļus. Un Viņš mums ir pavēlējis Viņa paša autoritātes spēkā nodot šo atklāsmi citiem. Būtu noderīgi, ja ikviens kristietis un ikviens evaņģelizācijas veicējs lūgšanā pārdomātu šo atziņu: ja arī mēs cilvēkiem nesludināsim Evaņģēliju, viņi, pateicoties Dieva žēlsirdībai, varēs iegūt pestīšanu citos veidos, taču vai mēs paši tiksim pestīti, ja nesludināsim Evaņģēliju nolaidības vai bailu dēļ, vai "kaunoties Evaņģēlija", [134] kā to teicis svētais Pāvils, vai maldīgu ideju vārdā? Jo tā būtu nodevība pret Dieva aicinājumu. Dievs vēlas sēt labo sēklu ar Evaņģēlija kalpu starpniecību, un no mums ir atkarīgs, vai no šīs sēklas izaugs koks, kas nesīs augļus.

Tāpēc saglabāsim gara degsmi, vairosim maigo un pacilājošo evaņģelizācijas prieku pat tad, kad ir jāsēj ar asarām. Lai tas mums tāpat kā Jānim Kristītājam, Pēterim un Pāvilam, pārējiem apustuļiem un lielam skaitam apbrīnojamo Evaņģēlija sludinātāju Baznīcas vēsturē kļūst par iekšējo dzenuli, ko ne cilvēki, ne norises nespēs noslāpēt. Lai tas ir mūsu kalpošanai veltītās dzīves lielais prieks. Lai mūsdienų pasaule, kas reizēm sāpēs, citkārt cerībā meklē, varētu saņemt Labo Vēsti nevis no skumjiem un cerību zaudējušiem, nepacietīgiem un raizpilniem evaņģelizētājiem, bet gan no Evaņģēlija kalpiem, kuru dzīve izstāro degsmi, kuri savu prieku guvuši Kristū un kuri nevilcinās savu dzīvi veltīt Valsības sludināšanai un Baznīcas veidošanai pasaulē.

NOBEIGUMS

SVĒTĀ GADA VELTE

81. Lūk, brāļi un dēli, sauciens, kas nāk no mūsu sirds dziļumiem un kas atbalso to mūsu brāļu teikto, kuri bija sapulcējušies Bīskapu sinodes III vispārējā sanāksmē. Lūk, ieteikumi, kurus vēlamies sniegt Svēta gada noslēgumā, kas mums palīdzēja skaidrāk nekā jebkad saklausīt to mūsu daudzo brāļu – kristiešu un nekristiešu – vajadzības un saucienus, kuri gaida no Baznīcas pestīšanas Vārdu.

Lai šī Svētā gada gaisma, kas gan vietējās Baznīcās, gan Romā atspīdēja pār miljoniem cilvēku, kuri izlīga ar Dievu, turpina starot, pateicoties pastorālās darbības programmai, kuras centrā ir evaņģelizācija, arī gados, kuri sekos Jubilejai, – gados, kuri iezīmē jaunā gadsimta un arī kristietības trešās tūkstošgades vīgiliju.

MARIJA – EVAŅĢELIZĀCIJAS ZVAIGZNE

82. Šo vēlējumu mēs ar prieku uzticam Vissvētākās Jaunavas Marijas rokām un sirdij dienā, kas īpaši veltīta viņai, Bezvainīgi

Ieņemtajai, dienā, kad aprit desmit gadi, kopš darbu beidza Vatikāna II koncils. Vasarsvētku rītā viņa, Svētā Gara vadīta, ar savu lūgšanu aizsāka evaņģelizācijas darbu. Lai viņa ir arvien atjaunotas evaņģelizācijas Zvaigzne! Paklausot sava Kunga pavēlei, Baznīcai šī evaņģelizācija ir jāveicina un jāīsteno, jo īpaši šajos laikos, kas ir grūti, tomēr cerības pilni.

Kristus vārdā mēs dodam savu svētību jums, jūsu kopienām, ģimenēm, visiem, kas jums ir tuvi, atkārtotot svētā Pāvila sacīto filipiešiem: “Es pateicos savam Dievam, kad vien jūs pieminu, vienmēr savās lūgšanās par jums visiem ar prieku aizlūgdams, par jūsu līdzdalību Kristus Evaņģēlija sludināšanā ...; tas ir patiesi, ka es par jums tā domāju, jo jūs esat līdzdalībnieki manā priekā, ... Evaņģēlija aizstāvēšanā un nostiprināšanā. Jo Dievs ir mans liecinieks, ka es ilgojos pēc jums visiem Jēzus Kristus mīlestībā.”

[135]

Romā, pie sv. Pētera, 1975. gada 8. decembrī, Vissvētākās Jaunavas Marijas Bezvainīgās ieņemšanas svētkos, mūsu pontifikāta trīspadsmitajā gadā.

Pāvests PĀVILS VI

[1] Sal. Lk 22,32.

[2] 2 Kor 11,28.

[3] Sal. Vatikāna II koncils, Dekr. *Ad gentes*, 1: AAS 58 (1966), 947. lpp.

[4] Sal. Ef 4,24; 2,15; Kol 3,10; Gal 3,27; Rom 13,14; 2 Kor 5,17.

[5] 2 Kor 5,20.

[6] Sal. Pāvils VI, Uzruna Bīskapu sinodes III vispārējās sanāksmes noslēgumā (1974. gada 26. oktobrī): AAS 66 (1974), 634.–635. lpp., 637. lpp.

[7] Pāvils VI, Uzruna Kardinālu kolēģijai (1973. gada 22. jūnijā): AAS 65 (1973), 383. lpp.

[8] 2 Kor 11,28.

[9] 1 Tim 5,17.

[10] 2 Tim 2,15.

[11] Sal. 1 Kor 2,5.

[12] Lk 4,43.

[13] Turpat.

[14] Lk 4,18; sal. Is 61,1.

[15] Sal. Mk 1,1; Rom 1,1–3.

[16] Sal. Mt 6,33.

[17] Sal. Mt 5,3–12.

[18] Sal. Mt 5–7.

- [19] Sal. Mt 10.
- [20] Sal. Mt 13.
- [21] Sal. Mt 18.
- [22] Sal. Mt 24–25.
- [23] Sal. Mt 24,36; Apd 1,7; 1 Tes 5,1–2.
- [24] Sal. Mt 11,12; Lk 16,16.
- [25] Sal. Mt 4,17.
- [26] Mk 1,27.
- [27] Lk 4,22.
- [28] Jņ 7,46.
- [29] Lk 4,43.
- [30] Jņ 11,52.
- [31] Sal. Vatikāna II koncils, Dogm. konst. par dievišķo Atklāsmi *Dei Verbum*, 4: AAS 58 (1966), 818.–819. lpp.
- [32] Sal. 1 Pēt 2,9.
- [33] Sal. Apd 2,11.
- [34] Lk 4,43.
- [35] 1 Kor 9,16.
- [36] Sal. “*Declarationes Patrum Synodaliūm*”, 4, “L’Osservatore Romano” (1974. gada 27. oktobrī), 6. lpp.
- [37] Mt 28,19.
- [38] Apd 2,41.47.
- [39] Sal. Vatikāna II koncils, Dogm. konst. par Baznīcu *Lumen gentium*, 8: AAS 57 (1965) 11. lpp; dekrēts *Ad gentes*, 5: AAS 58 (1966), 951.–952. lpp.
- [40] Sal. Apd 2,42–46; 4,32–35; 5,12–16.
- [41] Sal. Apd 2,11; 1 Pēt 2,9.
- [42] Sal. Vatikāna II koncils, Dekr. *Ad gentes*, 5,11–12: AAS 58 (1966), 951.–952. lpp., 959.–961. lpp.
- [43] Sal. 2 Kor 4,5; sv. Augustīns, *Sermo XLVI, De Pastoribus*: CCL, XLI, 529.–539. lpp.
- [44] Lk 10,16; sal. sv. Kipriāns, *De Unitate Ecclesiae*, 14: PL 4, 527; sv. Augustīns, *Enarrat 88, Sermo 2,14*: PL 37, 1140; sv. Jānis Hrizostoms, *Hom. de capto Eutropio*, 6: PG 52,402.
- [45] Ef 5,25.
- [46] Atkl 21,5; sal. 2 Kor 5,17; Gal 6,15.
- [47] Sal. Rom 6,4.
- [48] Sal. Ef 4,23–24; Kol 3,9–10.
- [49] Sal. Rom 1,16; 1 Kor 1,18; 2,4.
- [50] Sal. Nr. 53; AAS 58 (1966), 1075. lpp.
- [51] Sal. Tertuliāns, *Apologeticum*, 39: CCL 1, 150.–153. lpp.; Minucius Felix, *Octavius*, 9; 31: CSPL, *Augustae Taurinorum* 1963, 11.–23. lpp., 47.–48. lpp.
- [52] 1 Pēt 3,15.
- [53] Sal. Vatikāna II koncils, Dogm. konst. *Lumen gentium*, 1, 948: AAS 57 (1965), 5, 12.–14. lpp.; 53.–54. lpp.; Konst. *Gaudium et*

spes, 42, 45: AAS 58 (1966), 1060.–1061. lpp., 1065.–1066. lpp.; Dekr. *Ad gentes*, 1,5: AAS 58 (1966), 947. lpp., 951.–952. lpp.

[54] Sal. Rom 1,16; 1 Kor 1,18.

[55] Sal. Apd 17,22–23.

[56] 1 Jņ 3,1; Rom 8,14–17.

[57] Sal. Ef 2,8; Rom 1,16; Ticības mācības kongregācija, *Declaratio ad fidem tuendam in mysteria Incarnationis et SS, Trinitatis a quibusdam recentibus erroribus* (1972. gada 21. februārī): AAS 64 (1972), 237.–241. lpp.

[58] Sal. 1 Jņ 3,2; Rom 8,29; Fil 3,20–21. Sal. Vatikāna II koncils, Dogm. konst. *Lumen gentium*, 48–51: AAS 57 (1965), 53.–58. lpp.

[59] Sal. Ticības mācības kongregācija, *Declaratio circa Catholicam Doctrinam de Ecclesia contra nonnullos errores hodiernos tuendam* (1973. gada 24. jūnijā), AAS 65 (1973), 396.–408. lpp.

[60] Sal. Vatikāna II koncils, Konst. *Gaudium et spes*, 47–52: AAS 58 (1966), 1067.–1074. lpp.; Pāvils VI, Enc. *Humanae vitae*: AAS 60 (1968), 481.–503. lpp.

[61] Pāvils VI, Uzruna, atklājot Bīskapu sinodes III vispārējo sanāksmi (1974. gada 27. septembrī): AAS 66 (1974), 562. lpp.

[62] Turpat.

[63] Pāvils VI, Uzruna *Campesinos*, Kolumbija (1968. gada 23. augustā): AAS 60 (1968), 623. lpp.

[64] Pāvils VI, Uzruna *Die Progressionis*, Bogota (1968. gada 23. augustā): AAS 60 (1968), 627. lpp. Sal. sv. Augustīns, *Epistola* 229, 2:PL 33,1020.

[65] Pāvils VI, Uzruna Bīskapu sinodes III vispārējās sanāksmes noslēgumā (1974. gada 26. oktobrī): AAS 66 (1974), 637. lpp.

[66] Uzruna ģenerālajā audiencē 1975. gada 15. oktobrī: "L'Osservatore Romano" (1975. gada 17. oktobrī), 1. lpp.

[67] Pāvils VI, Uzruna " *Consilium de Laicis*" locekļiem (1974. gada 2. oktobrī): AAS 66 (1974), 568. lpp.

[68] Sal. 1 Pēt 3,1.

[69] Rom 10,14.17.

[70] Sal. 1 Kor 2,1–5.

[71] Rom 10,17.

[72] Sal. Mt 10,27; Lk 12,3.

[73] Mk 16,15.

[74] Sal. sv. Justīns, *I Apologia* 46,1–4; *II Apologia* 7 (8),1–4; 10,1–3; 13,3–4; *Florilegium Patristicum II*, Bonna, 1911², 81., 125., 129., 133. lpp.; Klements no Aleksandrijas, *Stromata I*, 19, 91, 94: S. Ch. 30,117.–118., 119.–120. lpp.; Vatikāna II koncils, Dekr. *Ad gentes*, 11: AAS 58 (1966), 960. lpp.; Dogm. konst. *Lumen gentium* 17: AAS 57 (1965), 20. lpp.

[75] Eusebijs no Cēzarejas, *Praeparatio Evangelica*, I,1: PG 21,26–28; sal. Vatikāna II koncils, Dogm. konst. *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965), 20. lpp.

[76] Sal. Ef 3,8.

[77] Anrī de Libaks, *Le drame de l'humanisme athée*, Ed. Spes, Paris 1945.

[78] Sal. Konst. *Gaudium et spes*, 59: AAS 58 (1966), 1080. lpp.

[79] 1 Tim 2,4.

[80] Mt 9,36; 15,32.

[81] Rom 10,15.

[82] Dekl. *Dignitatis humanae* 13: AAS 58 (1966), 939. lpp.; sal. Konst. *Lumen gentium* 5: AAS 57 (1965), 7. un 8. lpp.; Dekr. *Ad gentes* 1: AAS 58 (1966), 947. lpp.

- [83] Sal. Dekr. *Ad gentes* 35: AAS 58 (1966), 983. lpp.
- [84] Sv. Augustīns, *Enarrat.* In. Ps 44,23: CCL XXXVIII, 510. lpp.; sal. Dekr. *Ad gentes* 1: AAS 58 (1966), 947. lpp.
- [85] Sv. Gregors Lielais, *Homil. in Evangelia*, 19, 1: PL 76,1154.
- [86] Apd 1,8; sal. Didahe 9,1: Funk, *Patres Apostolici*, 1,22.
- [87] Mt 28,20.
- [88] Sal. Mt 13,32.
- [89] Sal. Mt 13,47.
- [90] Sal. Jņ 21,11.
- [91] Sal. Jņ 10,1–16.
- [92] Sal. Vatikāna II koncils, Konst. *Sacrosanctum Concilium* 37–38: AAS 56 (1964), 110. lpp.; skat. arī liturģiskās grāmatas un citus dokumentus, kurus vēlāk izdeva Svētais krēsls, lai īstenotu šī Koncila noteikto liturģisko reformu.
- [93] Pāvils VI, Uzruna, atklājot Bīskapu sinodes III vispārējo sanāksmi (1974. gada 24. oktobrī): AAS 66 (1974), 636. lpp.
- [94] Sal. Jņ 15,16; Mk 3,13–19; Lk 6,13–16.
- [95] Sal. Apd 1,21–22.
- [96] Sal. Mk 3,14.
- [97] Sal. Mk 3,14–15; Lk 9,2.
- [98] Apd 4,8; sal. Apd 2,14; 3,12.
- [99] Sv. Leons Lielais, *Sermo* 69,3; *Sermo* 70,1–3; *Sermo* 94,3; *Sermo* 95,2: *S. Ch.* 200,50.–52., 58.–66., 258.–260., 268. lpp.
- [100] Sal. Lionas I Koncils, Konst. *Ad apostolicae dignitatis: Conciliorum Oecumenicorum Decreta*, Ed. Istituto per le Scienze Religiose, Boloņa 1973, 278. lpp.; Vīnes Koncils, Konst. *Ad providam Christi*, ed. Mem. 343. lpp.; V Laterāna ekumēniskais Koncils, Konst. *In apostolici culminis*, 608. lpp.; Konst. *Postquam ad universalis*, 614. lpp.; Konst. *Divina disponente clementia*, 638. lpp.
- [101] Dekr. *Ad gentes* 38: AAS 58 (1966), 985. lpp.
- [102] Sal. Vatikāna II koncils, Konst. *Lumen gentium*, 22: AAS 57 (1965), 26. lpp.
- [103] Sal. Vatikāna II koncils, Konst. *Lumen gentium*, 10, 37: AAS 57 (1965), 14. un 43. lpp.; Dekr. *Ad gentes divinitus*, 39: AAS 58 (1966), 986. lpp.; Dekr. *Presbyterorum ordinis* 2, 12, 13: AAS 58 (1966), 992., 1010.–1011. lpp.
- [104] Sal. 1 Tes 2,9.
- [105] Sal. 1 Pēt 5,4.
- [106] Konst. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965), 16. lpp.; Dekr. *Apostolicam actuositatem*, 11: AAS 58 (1966), 484. lpp.; sv. Jānis Hrizostoms, *In Genesim Serm.* VI, 2; VII, 1: PG 54, 607.–608. lpp.
- [107] Mt 3,17.
- [108] Mt 4,1.
- [109] Lk 4,14.
- [110] Lk 4,18.21; sal. Is 61,1.
- [111] Jņ 20,22.
- [112] Apd 2,17.
- [113] Sal. Apd 4,8.
- [114] Sal. Apd 9,17.
- [115] Apd 6,5.10; 7,55.

- [116] Sal. Apd 10,44.
- [117] Sal. Apd 9,31.
- [118] Sal. *Ad Gentes*, 4: AAS 58, 1966, 950.–951. lpp.
- [119] Jņ 17,21.
- [120] Sal. Apd 20,28.
- [121] Sal. Dekr. *Presbyterorum ordinis*, 13: AAS 58 (1966), 1011. lpp.
- [122] Sal. Ebr 11,27.
- [123] Dekr. *Ad gentes* 6: AAS 58 (1966), 954.–955. lpp.; sal. Dekr. *Unitatis redintegratio* 1: AAS 57 (1965), 90.–91. lpp.
- [124] Bulla *Apostolorum Limina* VII: AAS 666 (1974), 305. lpp.
- [125] Rom 5,5.
- [126] Sal. Jņ 8,32.
- [127] 1 Tes 2,8; sal. Flp 1,8.
- [128] Sal. 1 Tes 2,7.11; 1 Kor 4,15; Gal 4,19.
- [129] Sal. 1 Kor 8,9–13; Rom 14,15.
- [130] Sal. Rom 12,11.
- [131] Sal. Dekl. *Dignitatis humanae* 4: AAS 58 (1966), 933. lpp.
- [132] Turpat, 9–14, 1. daļa, 935.–940. lpp.
- [133] Sal. Vatikāna II koncils, Dekr. *Ad gentes* 7: AAS 58 (1966), 955. lpp.
- [134] Sal. Rom 1,16.
- [135] Flp 1, 3–4.7–8.